

ZÓLYOMVÁRMEGYEI HIRLAP

Zólyomvármegye társadalmi és közgazdasági érdekeit felölölő politikai hetilap.

Helybéli s a megye területéről eredő hirdetések lapunk kiadóhivatala vesz fel. Más hirdetések kizárólagos felvétele milliméter árszabás szerint LEOPOLD GYULA Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában Budapest VII., Erzsébet-körut 41.

Kéziratot nem adunk vissza.
Nyiltír sora 40 fillér.

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K.
Félévre 4 K. Egyes szám ára . . . 20 f.
Megjelenik minden vasárnapon.

HIRDETÉSI DIJAK:

Milliméter árszabás szerint.

Karácsony ünnepén.

Irta: Barabás Béla dr. orsz. képviselő.

A béke és szeretet ünnepe köszöntött be hajlékunkba.

Letesszük egykét napra a munka köntösét, elvonulunk a mindennapi zajos küzdelem teréről, — ünnepi ruhát öltünk fel, megtisztulva érezzük szívünket a reális törekvésektől, átadjuk magunkat az édes otthonnak, a családnak.

A legszentebb gondolat, a legnemesebb érzelem forrása ott van a küszöbön belül, ott a család szentélyében, a hol legnagyobb az öröm, mikor az élet kezdődik s legmélyebb a fájdalom, midőn az élet befejeződik.

Kezdet és vég között oh mily változatos az ember élete. Mennyi öröm, mennyi aggodalom és keserűség!

És ha örömünk van, ha a végzet mosolygó arca reánk derül, akkor az, mely velünk együtt érez, együtt örül.

Ha pedig a sors csapás jutott osztályrészül, ha a sivár lét telve van család-

kozásokkal, megtört reménnyel, fájdalommal; akkor lelkünk szomorú tárbházát ismét a családi kör szentélyébe visszük be, ott talál az legbensőbb részvételre, ott van az enyhítő vigasz, ott van a szeretet, mely ébren viraszt felettünk.

Az a kedves családi kör, az az édes otthon, a hol megkezdjük az életet, a hol eljártuk a gyermekek gondtalan napjait, — örökre ott él lelkünkben a meglett korban is, és akkor is, midőn már az örök természet közelebb-közelebb vitt a véghez, az enyészethez.

Miért oly fájdalmas, midőn akár kötelesség, akár hivatás kiszakaszt a családi körből, elvisz az édes otthontól messze, messze; és miért oly édes az öröm, midőn újra eljő a nap, hogy ismét visszatérhetünk az édes otthonba, újra láthatjuk az édes apát, a drága jó anyát, a kedves gyermeket?

Nézzetek egymás lelkébe, egymás szemébe, ott van a tükre a fájdalomnak, az öröme, — ott ragyog reátok a szeretet! — az a szeretet, melyet az istenség varázsa és teremtő ereje kitörhetetlenül alkotott szívetekbe.

A karácsony szent estéje az egyedüli, midőn összeül a család aprajagyja, midőn a kicsinyek kipirosult arcáról, égő szeméből az öröm boldogsága ragyog le; midőn a nagyok tekintete komolyság helyett a szeretet melegségétől sugárzik, midőn örülünk egymás örömeinek.

És a ki messze van az este, a ki nem vehet részt az édes otthonnak, a családnak örömeiben, boldogságában, — az gondolatában, lelkében van itt köztünk, — a szeretet varázsa, ez isteni kötelék, a család szentélyében legalább gondolatunkat, imádságunkat köti egybe.

Nem lehet boldogtalan az az ember, kinek szívét a családi körnek, az édes otthonnak szeretete melegíti. Ez a szeretet az élet talizmánja, ez a szeretet a védangyalunk.

Ismét itt van egy karácsony, ismét megértük a szeretet ünnepét, ismét eldobtuk magunktól az emberi gyarlóságok oly sok hibáját, hogy megtisztult szívvel ünnepeljünk s felemelt lélekkel adjunk hálát az egek Urának. A hit fénylő világa támad fel szívünkben,

Virágházban.

Nem is oly rossz a sors hozzám,
Mint ahogy gondolám,
Hisz csikorgó tél közepén
Kivirágozta szobám. —
Reggeltől napestig s éjjel is
Virágok közt mulatok,
Be vannak szórva virággal
Ajtóüveg s ablakok.

Amig másutt legtöbb virág
Csak tavasszal virágozik,
Addig nálam most nyilott ki
S kikeletre elvirít.
No de se baj, jövő télre
Lesz ismét virág és váz,
Ha az Isten éltet ismét
Megtelik a virágház.

A járó-kelők tömege
Megáll ablakom alatt
S megbámulja a szebbnél-szebb
Hófehér virágokat.

„Istenem mily boldog lehet,
Aki ott bent lakhatik“
Mondogatják — s dideregve
Kocognak a fogaik.

Kinek van még ily otthona,
Ilyen kies világa?
Kinek van még tél közepén
Ennyi sok szép virága?
— A sors ellen már ezentúl
Többet nem panaszkodom,
Van nekem is valahára
Sok virágos jó napom!

Gál Árpád.

Hóvirágok.

Csokorba fűzte: (pb.)

I.

A hópihe meséje.

Az egész várost belepte a puha, fehér hó, mintha csak patyolatba burkolódtak volna a piszkos, csatagos utcák. Mindenki

fürgén lépegetett. A fiatal asszonyok, leányok orcáját pirosra csipte a friss levegő s a szálldogáló hópihék odaültek a fítos orroeskákra, a szép leányok selymes hajára, a szempillákra, oda, oda, ahol édes helyet találtak maguknak.

Ó, de milyen rövid életük van ezeknek a kis hópihéeknek! Amelyik a kocsiutra esik sokadmagával, még csak el van egy ideig; kivált ha hideg van s ha nem söprik az utcát; de azok a pelyhek, amelyek odaszállanak egy piros ajakra, selymes hajra: egykettőre odavannak. Alig érzik az ajak édességét, alig bódúlnak el a lágy haj illatától, már végük. Eltűnnek. De azért ők boldogok.

Egy szép kövér hópihe szálldogált. Kényelmesen, lustán, negédesen. Szébb volt, mint a többi, ragyogott, mint a karbunkulus. A többi pihek azt mondták, hogy csak azért, mivel a villanylámpa sugara éri: de ő azt mondta: Nem, különb vagyok, mint ti. Én ragyogok! És szállt,

Óra-Ékszer

karácsonyi és újévi szükségleteinket szerezzük be
KRUMM GUSZTÁV régi jóhírnevű üzletében
Besztercebányán.

eszünkbe jut, hogy emberek vagyunk, eszünkbe jut, hogy Isten van.

Mily másként fordulra az emberiség sorsa, ha a szent karácsony ünnepén a család kedves körében megtisztult lelkünket, érzelmünket kivinnénk a társadalomba is, az emberek közé. Az egyetértésnek, a testvériségnek meleg érzete embertársunkban nem az ellenérdek harcát látná, hanem a közös cél elősegítőjét üdvözlőné.

Gondolkozzunk: — nem-e olyan nagyban az emberiség, mint kicsinyben a család? Nem-e sokkal feljebb emel bennünket, nem-e inkább nemesít a szeretet?

A szeretet kiegyenlíti az ellenérdeket, összefűzi az embereket, — boldoggá, nyugodttá teszi az életet.

Ez a szeretet éljen szívében, ezt vigyük a család szentélyéből ki az életbe s ekkor dicsőség lesz égben az Istennek, földön pedig a jóakaró embereknek!

Forgácsok.

A béke ünnepe.

A megváltó születésének ünnepe — a béke szent ünnepe. De van-e béke a földön? Van-e öröm, amely több az elpattanó szappanbuboréknál? A mi földi békénk, földi örömünk hasonlatos a karácsonyfa aranydiszéhez. Csak füstje az aranyak. Csillog-villog, de oly mulékony, mint a rajtunk tovasiető idő...

Egy béke van csupán, a belső béke; a béke önmagunkkal. A lelkünk, a lelkiismeretünk békéje. Minden egyéb e földön harc és háború. Verseny és küzdelem. Örületes tolongás, rémes, életre-halálra menő birkózás, sietés, futás, rohanás az utolsó béke napjáig.

*

Kinn kegyetlenül fú a szél, hordja a havat; harapásától bujdosó vadak el-

vesznek, madarak lefordulnak az ágról és a vándor, akit sorsa üz, megdermedve dül az országút árkába, azt hiszi álomra, pedig halálra; a vizeket elborítja a jég, a hegyek, a völgyek hóval takaróznak a fagy ellen. A tél pedig szilaj fogatával végig száguld hegyen-völgyön. Dér és zuzmára jelzi fehér paripája nyomát és sikongva kiáltoz segítségért a kéményekben a szél, a hová a diabolikus fogat elől bemenekült. Az emberek hallják, egy hasáb fát vettek a tüzre s egymásra tekintve mondogatják: be jó is nekünk itt a meleg hajlékban!

És az ablakok megvilágosodnak, a karácsonyfa gyertyái kigyulnak s a gyermekek ujjongása tölti be a lakást és az öregek szíve összedobban néma boldogságban. Üritések ki a boldogság aranyos kelyhét, üritések gyorsan és fenéig, mert alighogy a pásztorok éneke véget ért, alighogy utolsót kondukt az éjféli harangszó: pirkad a keleti ég, jön az új hajnal és hozza a küzdelmet, a harcot, a versengést, a békétlenséget; hozza az ábránd, az álmok, az illúziók helyébe a valóságot...

Ember-emberrel, osztály-osztálylyal megy ismét birokra. Végigüvölt az utcán a gyanu és koreácsással szemé közé vág a gyanutlan embernek. Főképen az irigység, de tisztos áruhában öltözve jó és kegyes szemforgatással, kenetes szavakkal felebarátjába dőfi törét. Ölnék, gyilkolnak, rabolnak, csalnak a hazafiság, az erkölcs, a vallás, a népjog nevében. Mert igen sok itt a hazafi, de kevés a hazafiság; szapora az erkölcsbíró, de igen kevés az erkölcs; mindenki testvér és demokrata, de igazi testvériség, igazi demokrácia nincsen. Akik egyenlőséget, szabadságot hirdetnek, egyetlen fegyverrel vivnak e dicső javakért: a gyűlölettel, a melynek magyával bevetik a fölszan-

tott elméket. Milyen aratás lesz az, ha a vetés meg talál érni? Olyan tél lesz tőle a szívekben, minő most van a hegyekben.

*

Kicsinyek örvendjetelek a karácsonyfa alatt, mert rátok néz ez az aratás, nektek kell majd szembeszállani a szívet dermesztő hóviharral, amely a jelen évek szellemétől fogan meg a rohanó idő méhében. Fogadjátok a karácsonyest melegét a szívetekbe. Szeresse meg az számotokra a belső békét, hogy megállhassatok majdan a külső viharban, az élet rideg, szívtelen küzdelmeiben.

*

A jövő multja.

A régi testben-léleekben beteg világ, amelyben már csak az önzés és uralomvágy táplálta az élet pislogó lángját, jobb létre szenderült. Kimulása nem máról holnapra történt. Sokáig tartó, kínos vergődés volt halódása. Hosszú évszázadoknak mindent megörlő fogai lassan, alig észrevehetően emésztették fel. Helyén új, józan, egészséges, élet-erőtől duzzadó világ támadt, amelynek hatalmas hullámú folyama öntudatra ébredt, független, szabad és megelégedett népek között járta be az öreg földnek megifjodott térségeit. Az obskurus korok méhében sejtelenként szunnyadt eszmék: *demokrácia, szocializmus* sasfiakat szülének, melyek a munka igaz és boldoguláshoz vezető útján — szárnyukban az *egyenlőség* acélos és a *közjólét* embertenyésztő erejével feltartóztatlanul törtek az *igazság napja, a tudás csillagtábora* felé. Megismerték az egy igaz Istent és a hajdankorok képzeletalkotta istenének trónjaiba új királyokat ültettek. Kevésbé légieseket, nem annyira ködöket, mint a régié. A *becsület, a jóézés, az emberszeretet* lettek az új ural-

szálldogált. Majd táncolgotott a levegőben, de nem szállt le sehová. Nézegetett körösökörül, hová volna a legjobb leszállani? Hisz úgy is oly rövid az élete, hát keres egy szép jó helyet, a minőt megérdemel; mert hiszen ő külön, mint a többi társai.

Fiatal jókedvű leánykák jöttek. Hármával, négyesével. Gyapotkendő volt a vállukon, kezeckéjük vörös volt, mint a rózsza, mert bizony kesztyű nem volt rajtuk. Munkából jöttek: gyárból, műhelyből, szóval testet, lelket élő börtönökből. Ám csodálatos, mert dacára ennek, vidámak, jókedvűek voltak. Az arcuk piros volt, szemek ragyogtak s nagyokat, harsogókat nevettek. Talán mert a hó esett, s ez olyan szép volt; vagy mert talán fiatalok voltak. Összefogódtak s úgy lépegettek vidáman.

— Nini, — mondja az egyik; fitos orra volt s nagy, nevető kék szeme — milyen szép, nagy hópihe s hogy ragyog! Bár csak rám szállana...

— Az ám, — mondja egy másik, hullámos barna haj ölelte át piros arcát — úgy ragyog, mint a gyémánt. Bár szállana én reám.

— Rám fog szállani, — mondta a harmadik s mindannyian lesték, hogy kire fog leesni. S majdnem a szívük fájt, mikor látták, hogy a hópehely ott ringatózik továbbra is felettük s nem hull rájuk.

— Majd van eszembe; éppen titeket várlak! — gondolta fitymálódva a hópihe; — mikor kalap sincs rajtatok, keztyűtök sincs! Ah! Ah! — mondotta egyszerre boldogan s lassan kezdett leereszkedni.

Egy elegáns asszony jött most feléje. Az illatszer szaga csak úgy áradt róla, suhogott a szoknyája selyme; s fülbevalójának köve, mint a tűz, fénylett, ragyogott. Amerre ment az utcán, mindenki utána fordult és megbámulta.

— No én jobban fogok fényleni, mint a fülbevaló — mondotta büszkén a hópihe és hallhatatlan zizzenással odaült a szép, hamvas arcra, a ragyogó kő mellé! S boldogan nézett körül. E pillanatban a szép hölgy fehér keztyűje idegesen morszolta szét a hópihét, miközben ajkai bosszankodva mormolták:

— Ez a kellemetlen hó leszedi az egész pudert az arcomról...

A piros arcú, vidám leányok pedig nagyokat kacagtak boldogságukban, ha egy egy hópihe odaszállt fitos orrocskájukra, vagy piros orcájukra.

II.

Cigányok a hóban.

Lakodalom volt valahol a harmadik háttárban. Két nap, két éjszaka tartott a cécó. Táncoltak, daloltak, sirva vigadoztak az örömapa házában a lakodalmi vendégek.

Ki nem fogyott sem a jókedv, sem az étel ital, sem a virtus. Ha kidőlt az ivók vagy a táncosok sorából egy csapat, jött helyébe másik. A cigány meg birta. Mert ha megsomjazott, sörrel borral kenegették a gégejét. Ha megéhezett, hizott kacsával, libacombbal tömték. Ha meg az ujjai összegémberekedtek, ropogós bankóval vasaltá egyenesre a mulató násznép.

De harmadik éjszaka mégis baj esett. Összeveszett, hajba kapott, kis hija, hogy egymást agyon nem verte a banda. A kajla kontrás kezdte a zenebonát. Belkötött a kisbögösbe. A ripacos primás, aki mindig azzal dicsekszik, hogy pusztá véletlen, hogy nem ő cseppent bele a

kodó ideálok, amelyeknek templomát önönsvivében hordta az újvilág öntudatára ébredt embere. A nemzetcsaládok végleges szervezkedése — a faji és nyelvi rokonság alapján megtörtént és a nagy latin, angol, germán és szláv dominiumok mellett ott terpeszkedett a rokontalan népek hatalmas szövetsége kötelekében Széchenyi és Kossuth gazdag és szabad Magyarországával. A nemzetek pereiben nem az ágyuk embertirtó szava, hanem a választott bíróság felebbeszéhetetlen ítélete döntött. A régi kimult világ pedig — tengerhazugságával együtt — abba a krematoriumba került, a hol a hamvakat a halhatatlan *történelem* őrzi.

És ebben az új világban a hosszú karácsonyi estén — midőn kinn a hideg szél jajgatva járta be a hétakarta utcákat, a családi tűzhely édes melegénél legény fiának az agg apa így mesélt:

„Hallgasd csak fiam . . . Nem volt ez mindig így. Volt az emberiség történetében egy furesa, egy csodálatos kor, a melyet legtalálabbban az enerváltak korának nevezhetnénk, mert a túlhajtott munka, a kicsapongó, élvezeteket hajhászó életmód lassanként a test csődjéhez és oda sodorták a legszörnyűbb kórokkal fertőzött embert, hogy már csak az idegeivel élt. Idegeivel, amelyek lehetetlenül betegek, elképzelhetetlenül tompultak valának. Idegeivel gondolkodott, s így munkája esupán kapkodás volt. Idegeivel érezett, azért szeretete vérszegény vágy, gyűlölete fogatlan bestia volt. Egyensúlyt vesztett lelke egyre-másra lázasan építé a modern hit fényes, tetszelgő várait, amelyek körül gombamódra nőttek a tivornyaházak. S a magas egekig

Rigó Jancsi szerencsésébe, nyakon törülte a klarinétost, mert ez a kisbögösnek fogta pártját. A cimbalmos meg a nagybögös is beleszólt a vitába. Parázs verekedés lett a dologból. Szotyorit, a kisbögöst és Véresét, a klarinétost alaposan eldögnyözték. Erre a két fáraó-ivadék kapta fogta magát, éjnek éjszakáján nekivágott a havas világnak, hogy haza menjen. Bandukoltak a hóban, rágták a bagót és szídták a szemtelen vályogvető bandát. Kettőjük nélkül fabatkát sem érnek, egy garast se keresnek. Mert a Szotyori bánatoson bűgő kisbögőjének nincs a világon párja. Vércse meg úgy fújja a klarinétot, úgy eltudja rini rajta a Rákóczi-kesergőt, hogy maga a fejedelem is feltámadna, ha hallaná.

Már éppen a harmadik határban voltak, közel a falujukhoz, amikor a bekötött fülű, de bagolyszemű Vércse egy farkast pillantott meg az úton.

— Ne izsélj má', nem farkás ázs, hanem határkő, vagy talán valami kóbor komondor.

— Dejszen ha én mondom, farkas azs söröstül bőrostül, ismerem a seme villogását.

Csaknem összevesztek, de nem volt rá idejük; mert a farkas ott termett előttük, üvöltött és csatogtatta a fogait.

nőt a romlottság, erkölestelenség piszkos, szennyes máglyája, amelynek undok, büzt terjesztő tűzét a sülyedt emberiség táplálta. És istenné lett a pénz, amelynek megszerzéseért való eszevesztett hajszában megkopott az erkölcsi érzék és elvérzett a becsület.

És — halljad óh kedves fiam! — az örültek, a paralytikusok e bomlott korában, amikor a hideg szeretetlenség fagya jéggé dermedt a sziveket, amikor a kapzsi pénzsomjuság és pökendi gőg oly népirtó háborukba kergette a nemzeteket, amelyeknek véres borzalmaitól rettenve fordul el a lélek; amikor az emberérték mértékét nem a lényeg, hanem a forma, a semmit-érő forma képezte; amikor a törvény felett álló gazdagok márványpalotái körül csordaszámra, éhségtől, farkasordító hidegtől megrogyó térdekkel ódöngtek a nyomornak mindenkitől elhagyott ványadtareu senkifiai: akkor akadtak képmutatok, akik Jézus szent nevét rebegeve, karácsonyfák hazug lángjainál áldoztak a *szeretet* oltárán. Hallod fiam? . . . a *szeretet oltárán!*“

H i r e k.

A mi karácsonyunk.

(Sz.) Egy nemzet eszményeinek tündöklése nyomában jár a mi lapunk, a magyar nemzet hajnalesillagának nyomában. És hívja magával a nemzet nagyságában bizakodókat. A szabad, a vagy a boldog Magyarország csillaga ragyog előttünk. Kék éjszakában, amelynek sötétségébe beleszűrődik dicsőséges, lelkesítő emlékek tündöklése. Pásztorok járnak az éjszakában és sereget gyűjtenek, hogy hatalmas legyen a

A két cigány homlokát a esikorgó hidegbe kiverte a forró verejték. Szerettek volna — hóval takarózni. De hiába kapkodtak, a hideg hópaplan nagyon rongyos volt, darabokban mállott szét a markukban, nem rejtette el őket a farkas elől.

— Muzsikáljunk neki! — nyögte kinjában Szotyori.

Vércse nem felelt, hanem hirtelen szájába dugta a klarinét sipját és elkezdte szivre ható húsongással fujni a Rákóczi-kesergőt.

Szotyori a kisbögő húrjait rikatta, miközben mereven nézett farkaszemet a farkassal és folyvást beszélt hozzá:

— Tekintetes farkas úr, ne izséljen. Összesen kilencs rajkónk van otthon kenyér nélkül. Egy vasat se kérünk, muzsikálunk a lakodalmán, a temetésén is ingyért, eljárjuk ha teescsik a rókatáncot is, csak ne egyen meg!

A farkas a bánatos zeneszóra visszahökken és megrökönyödve állt meg. Lihegni kezdett és hallgatott.

Az a kérdés, melyik bírja tovább? A két cigány muzsikál akár ítélet napjáig . . . Hátha a farkasnak jó kedve szotytan, visszafordul, hogy elhívja farkas cimboráit . . . ezalatt meg a két cigány szerencsésen megszökhetik.

nemzet ideálját követők tábora. A publicisztika ez a seregyűjtő, a sajtó ez a tábor toborzó. A jogos önértet nyugodtságával s a jó lelkiismeret büszkeségével méltó helyet kérhet a magaszámára a nemzet eszményei felé vezető közt a „Zólyomvármegyei Hirlap“. Magyarság, állami nagyság — tehát boldogság a mi esillagunk. A tündöklését nemcsak látjuk, de szépségét hirdetjük is. És utat törünk, hogy mindenki a nyomában járhasson.

Szentséges karácsony ünnepén szeretettel köszönjük a tábor, amely velünk halad. Munkatársaink, olvasóink hatalmas táborát. A „Zólyomvármegyei Hirlap“ közönsége nemcsak olvasok sokasága, hanem a magyar eszmény rajongója is. Nagy-Magyarországe-amely polgárai szabadságából, kulturájából, tehát boldogságából meríti hatalmát. Köszöntjük a mi derék, kitartó táborunkat- és köszönjük belénk vetett bizalmát. Egymásban bizva és egymás erejére támaszkodva hirdetjük a magyar nagyság törvényeit és dolgozunk érvényesülésükért. És ellenőrizzük azokat, akik e törvények sáfárjai. Bevaljuk, hogy elfogultan ellenőrizzük őket; de nem a személyeiket illeti elfogultságunk, hanem a magyar nemzet élettörvényeit. Értük minden lelkesedésünk, de hűtlen sáfárjaiknak minden gyűlöletünk, kiméletlenségünk!

Karácson örökszép ünnepén, csillagnyomán jártunkban közelebb férkőzik egymáshoz a „Zólyomvármegyei Hirlap“ és közönsége. E közelség, az egymáshoz tartozás jelképe gyanánt fogadják tőlünk szívesen olvasóink ezen ünnepi számunkat. Hiszen jól ismerik már a *Zólyomvármegyei Hirlapot*, már meggyőződhettek arról, hogy a magyar nemzeti politikának bátor kifejezője, *Nagy-Magyarországban* hívók áhitatának szolgálja, mert ez az áhitat vezérel bennünket minden írásunkban. És fogadják szívesen a mai, karácsonyi számunk ünnepi mellékletét is.

Szépirodalmi és tudományos cikkek vannak benne: versek, elbeszélések, tanulmányok. Az az önzetlen és lelkes gárda, mely lapunk zászlaja köré csoportosul, ünnepi érzéssel készült most is a karácsonyra: kiben mi lakik, tehetség, ötlet, újságírói szemesség, csín, izlés, — a lap szellemi karácsonyfájának díszítésére használta. Minden szokott rovatunkkal találkozunk most olvasóink, mindenikben gazdag és értékes tartalommal. Élvezetes és gazdag karácsonyi számunk tartalmához hozzájárultak az egyes rovatok vezetőin kívül: Dr. Barabás Béla, Teveli Mihály, K. Fridecky Árpád, Dr. Vissnyovszky Rezső, Dr. Stollmann Sándor, Pogány J. Béla, Gaál Árpád, ifj. Tandlich Ármán, Zorkóczy Gyula, Szaboles Ferenc.

Olvasóinknak vidám és boldog ünnepeket kívánunk, gondtalan pihenést a köznapok nehéz faradalmi után. Munkások vagyunk valamennyien, akik a magunk és családunk javán dolgozván egyuttal produktív tagjai kívánunk lenni a társadalomnak és hasznos fiui

a hazának: ránk fér a pihenés, meg is érdemeltük. De az ünnep ihletett óráiban a szív nem szűnik meg érezni, az agy folytatja művét. Szívnek és észnek kívánunk a mai ünnepi számmunkkal ünnepi táplálékot nyújtani — azzal a szeretettel, amellyel mindenkor közeledünk közönségünkhöz.

Kedves olvasóinknak és munkatársainknak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk.

A szerkesztőség.

— **Felavartas.** Dr. Radnai Farkas megyés püspök f. hó 13-án, vasárnap, Körömbányára érkezett a reggeli órákban udvari papjaival. Délelőtt misét olvasott a vártemplomban; szent mise után magasztos szavak kíséretében avatta fel a reáliskolai tanulók közül azokat, kik a Mária Congregatio tagjai sorába léptek. Délután pedig a polgári leányiskolának növendékeit vette fel az egyesület tagjai közé. Stiffel László hitoktató készítette elő a növendékeket.

— **Adomány.** Stádlér Tófor, kir. tanácsos a besztarcebányai evang. egyháznak saját és neje sirjának megváltása és fenntartása címén 5000 koronát adományozott.

— **Ev. ref. hangverseny.** A zólyomi református anyaegyház temploma javára az 1909. év január 2-án rendezendő hangverseny izléses meghívóját e napokban küldötte szét a rendezőség. A nemes mozgalom élén ott látjuk Tisza István grófit, Antal Gábor püspököt és Kovács Sebestyén Andre egyházmegyei főgondnokot, mint védnököket. A hangversenyt rendező bizottság élén Salamon Ferenc áll, ki nagy buzgalommal fáradozott a szép műsor összeállításán. A 9 pontból álló műsor már is a biztos siker záloga. Az érdekes és vonzó műsor a következő: 1. Kéler Béla: Nyitány II. Rákóczy Ferenc fogása című drámához. Zongorán négykézre előadja Salamon Edith és Domaniczky Ignác. 2. Prolog. Irta: Szabó S. Zsigmond; előadja Maklári Pap Árpád. 3. Wieniawski: Souvenir de Moscou; hegedűn előadja Strausz Hugó; zongorán kíséri Kissné Biró Gizella. 4. Felolvas: ifjabb Gavai L. Juhász József. 5. Császár Gy.: „Romanze“ a Kunok című operából; tenor soló éneklő: Jancsó Pál; zongorán kíséri: Zadubán Gyuláné. 6. Schubert: A moll vonós négyes előadják Strausz Hugó (I. hegedű), Vasa Ernő (II. hegedű), Vojtek Venzel (mély hegedű), Novotni Florián (gordonka). 7. Szavai: Salamon Ferencné. 8. Wieniawski: a) Adagio Elegique; b) Pierre: Serenade hegedűli Zadubán Gyula; zongorán kíséri: Zadubán Gyuláné. 9. Gaal F.: Magyar rapszodia. Zongorán előadja: Simon József. A nagyszabású estély iránt úgy a vidéken, mint városunkban élénk az érdeklődés.

— **Valasztás.** Besztarcebánya városa részéről a vármegyei törvényhatósági bizottságba küldendő tagul tudvalevőleg Rissányi Józsefet az ottani m. kir. állami felső kereskedelmi iskola érdemes igazgatóját választotta — mondhatni — egyhangúlag. Megválasztását alaki hiba miatt megsemmisítették. Az ottani függetlenségi és 48-as pártkör azonban újra őt jelölte, mint választmányának agilis tagját. Az új választást f. hó 22-én tartották meg s az újra Rissányi József köztetszést keltett megválasztásával végződött.

— **T nari vizsga.** Domaniczky Etelka, Domaniczky Ignác karnagy széptehetségű leánya az országos zene akadémián kitűnő sikerrel tette le a napokban az ének és zene tanári vizsgát. Gratulálunk.

— **Mimimari.** Szilveszter estéjén jön a Milimári, a kedves Milimári. Az iparos ifjak hozzák a szinpadra, a mivel egy kelemes estét szereznek a zólyomi közönségnek.

A próbák után itélve az előadás igen élvezetesnek és mi fő, mulatságosnak ígérkezik. Az ifjak nagy buzgalommal és odaadással fáradoznak a siker érdekében. Az előadás szereposztása a következő:

Boros Balint, pékmester — Filla Gusztáv; Rébi a felesége — Bakos Margit; Ferenc, a fiuk — Fülöp Lajos; Sajtár Mihály, öreg majoros — Bogesich György; Jóska, a fia — Biró Béla; Vera, a nevelt leánya — Szigety Erzsike; Özvegy Koresákné, az „Arany Stiglic“-hez címzett vendéglő tulajdonosnője — Rottenberg Annuska; Tini, Fini, a leányai — Lángos Mariska, Midriák Ida; Herschl Mária, ágens — Hendrik Géza; Zsuzska, eseléd Boroséknál — Csizmarovics Mária; Viola, Szeles, Fehér, jogászok — Bueskó János, Náthán Károly, Szigety Kálmán; Vandrák, kárpitos — Ernst Emil; Jano, mindenes a Sajtár portáján — Demeter Ernő; Sorsl, pincér Koresáknénál — Gerber Ernő; Horváth, rendőrbiztos — Junga János. Rendező: Zorkóczy Gyula. Karnagy: Propper Mór. Sugó: Szabó Jenő. Helyárak: kör- és oldalszek 2 korona. I. r. zártszek 1 korona 50 fillér. II. r. zártszek 1 korona 20 fillér. Állóhely 1 korona. Karzat 60 fillér. Jegyek előre válthatók: a „Zólyom és Vidéke“ könyvkereskedésben és a Nádosy Ferenc könyvnyomdában. Előadás kezdete este pont 8 órakor. Az előadást tánc követi.

— **Karácsonyi ünnepség.** Az irgalmas nővérek vezetése alatt álló besztarcebányai kath. polgári leányiskola növendékei ma, f. hó 24-én délután 4 órakor igen szép és gazdag műsorral karácsonyi ünnepséget tartanak, amelyet f. hó 26-án délután megismételnek. A tiszta jövedelmet a szegény gyermekek felruházására fordítják.

— **Felolvasás.** A kereskedő ifjak köre sorozatos felolvasásait Badinyi Alfréd egytag nyitotta meg f. hó 17-én „A kereskedő és a modern korszellem“ c. értekezésével. A szép számban megjelent közönség valóban élvezettel hallgatta meg a kiválóan megírt szakszerű munkát, mely hasznos dolgokkal gazdagította a hallgatók tudását. A felolvasást követő vitát Marmorstein Samu kezdeményezte, szövege az értekezés a védvámok és a tőzsde pontjaihoz. Ifj. Tandlich Ármán a kereskedő leszorított társadalmi helyzetéről beszélt, egymás mellé állítva a hazai és az angol s német kereskedők elfoglalt társadalmi nivóját. Ez utóbbihoz Blüh Géza is szólott ügyes okadatulással, valamint Rottenberg Sándor, Porgesz Márk és Rottenberg Jeromos is. Örömmel tapasztaljuk, hogy a kereskedő ifjak szabad óráikat hasznos önképzéssel, szaktudásuk gyarapítására használják fel. A legközelebbi felolvasás idejét lapunkban közölni fogjuk.

— **Közgyűlés.** A besztarcebányai nőegylet f. hó 28-án délután 5 órakor tartja közgyűlését az általa fenntartott kisdudóvó tanácstermében.

— **Nekrológ.** Körösy Gábort december hó 21-én temették el nagy részvét mellett. A város legidősebb emberét tették e napon örök nyugalomra, ki a 48-as nagy időket mint közhonvéd élte végig. Városunkban mint kárpitosmester telepedett le, s később, agg korában összegyűjtött vagyonából élt rokonai istápolása mellett. A város „bácsija“ általános közszeretettel és tisztelettel örvendett. A szép kort ért aggastyánt Sörös J. losonci ev. ref. lelkész parrentálta el; megható szavakban méltatva majd egy századot élt polgártársunkat. Legyen áldott emléke s zavartalan örök álma.

— **Halálozas.** Ábrámfalvi és jezernicei Jezerniczky Jenő, déli vasuti ellenőr Budapesten f. hó 18-án 53-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 20-án ment végbe a gyászházban, honnan a farkasréti temetőbe helyezték örök nyugalomra. A megboldogultban dr. Csipkay Istvánné édes testvérbátyát gyászolja.

— **A természet mindig a legnagyobb gyógyművész, eszközei és utjai csodálatosak.** Így például a csukamájolaj is oly gyógyszerket tartalmaz, minőket emberi lény előállítani nem képes. A legjobb izü és legkönnyebben emészthető csukamájolajat nyújtja a „Scott-féle Emulsió“, mely most minden gyógyszerárban kapható.

— **Trefás estély.** A besztarcebányai izr. leányegylet f. hó 31-én az izr. népiskola termeiben táncmulatsággal egybekötött jótekonycélú trefás estélyt rendez.

— **A hölgyvilág nem használ zsiros kenőcsöt vagy krémet, hanem csupán kristalint, egy növényekből összeállított kristálymasszát, mely a bőrt széppé és vakító fehérré varázsolja, szeplőket, vimmerliket és májfoltokat eltávolít, a ráncokat elsimitja és az ifjúkori üdeséget visszaszerzi.** Kapható mindenütt. Vezérképviselőlet Magyarország részére Budapest, Baross-utca 91. Egy próbadozoz ára 50 fillér, üvegdoboz 3 korona. Kristalinszappan 1 korona. Kristalinpuder 1 korona. Póstaí szetküldés naponta.

— **Rabio támadás.** A nyeresznyciai völgy bünkrónikája ismét szaporodott egy, a személyi biztonságot jellemző bűntény. A zólyomi karácsonyi vásár estéjén történt ez a borzalmas támadás s a mi kiváltképen környékbeli néptünk zülöttségét jellemzi, hogy a támadókat nem az anyagi szükség vagy az éhség ösztönözte embertelen cselekedetük elkövetésére. Kutni István és neje, mihályfalvi lakosokkal bántak el oly bestialisan a gonosztevő suhancok. Kutni öreg, száraz, szikár alak, a ki egyébként nehéz munkával kereste napi kenyerét, szegény földmives, feleségével az est beálltával igyekezett hazafelé. A nyeresznyciai völgy torkolatánál váratlanul támadt rájuk néhány suhanc s az öreg embert kocsijáról hirtelen lerántotta. A kocsit kerékei alá került emberen néhányszor a kocsit ide-oda járatják, miközben egyik lovát is leszúrták. Valószínű, hogy dühöket fokozta az eredménytelen rablás s ebben az indulatban furkós bottal még irgalmatlanul agyba-főbe verték. Felesége, az öreg asszony elmenekült és segítségért sietett vissza a városba. A félholtra vert öreg embert a vásárosok szedték fel s hozták be a városba. A városi kórházban még 24 óráig vivódott az agyon kintott test a halállal. Mint értesültünk, a tetteseket már elfogta a csendőrség és kistült, hogy két jó módu dobonyai suhanc követte el az emberetlen gázságot. Az ily bűntény előtt, úgy véljük, Justicia pszichológiai tudománya is bámulva áll meg, — de, hogy példás büntetést szab rájuk, azt reméljük. Bár a humanitás szempontjából a részegséget enyhítő körülménynek vészik, de, ha valaki azért önt fel a garatra, hogy az előre megfontolt szándékában erősebb legyen a tetterő, s ezzel tudatosan az enyhítő körülményt is számba veszi — ezt, ily eseteknél, úgy véljük súlyosbító körülménynek lehetne tekinteni és pedig minden aggály nélkül.

— **„ki munkát vagy állást akar,** legyen az mérnök, építész, építőmester, közművesmester vagy bármilyen építőiparos, az olvassa el hetenkint a Vallalkozók Lapját, amely Budapesten, VII., Erzsébet-körut 8. szám alatt létezik. E lap most lép 30-ik évfolyamába és az építőiparban előforduló összes munkákat megbízhatóan, pontosan közli hétről-hétre.

KARÁCSONY

Karácsony.

(Sz.) Örök éjszakában mindig csillag nyomában járt az ember. A szenvedésben reménykedő, a keserűségben bizakodó, a rabságban álmódzó ember. Mindig azt a csillagot leste, áhítózva leste, mindig azt a csillagot követte, rajongva követte, amely azt, aki a tündöklése nyomában jár, éjszakán keresztül a hajnalba viszi. Örök éjszakában, hiszen a hajnal csakis vágyakozás, csakis mámoros ábránd. Mindig csak elérni remélte az ember, az örök-ember — az ő örök-éjszakájában, amióta a teremtés végeztével és a szentséges hetedik nap elmúltával a paradicsomból kitétetett. Orcája verejtékével szántja az örök éjszakát, vére lázasságával, lelke mámorával áhitozza az örök hajnalt.

Az esthajnali csillag népe vagyunk valamennyien, akik voltunk, s akik leszünk, a világ kezdete óta a világ végéig. Kék éjszakában, amelyben égi tündöklés szűrődött a sötétségbe, és éjnek fekete éjjelen, amikor a felhők megvakították a menyböltöt, azt a csillagot lessük mámoros áhitattal: valamely eszmény sugárzását, amely este támad és hajnal felé visz. Megesküszünk rája s boldogok vagyunk esküvésünktől. Vagy rohanvást indulunk utána, vagy pedig emésztő sóvárgással lessük tündöklő utját. Örök éjszakában, az örök életben, amelyből mindegyikünknek csak egy-egy nap jutott, de amelynek örökkévalósága az emberiség osztálya.

Az a csillagjárás az emberi szolidaritás ősi megnyilvánulása. Hiszen a hajnalt nem magunknak áhitozzuk, mert magunkról jól tudjuk, életünk az éjszakánál rövidebb, de áhitozzuk, sóvárogjuk az örök ember számára. Az emberiség hajnalát epedve járunk örök éjszakánkban a csillag tündöklésének nyomában . . .

Szentséges, szép Karácsony, ennek a nagy emberi élettörvénynek, a csillagvezér követésének ünnepe. Vagy kétezer esztendővel ezelőtt a betlehemi pásztoroknak megadatott, hogy a csillag nyomában járván célt érjenek. Nem is a hajnal pirkadását érték, hanem az ég minden napjának, minden tűzének és fényének forrásához jutottak. Eljutottak az Emberhez, aki isteni, eljutottak az Istenhez, aki emberi. Azóta minden Karácsony a nagyszerű célhoz-

érésnek az emlékünnepe, nagyszerű, magasztos örömnapja.

Örök éjszakájában ez a dicsőséges emlék is csillagvizsgálásra, csillagválasztásra ösztökéli az embert. Minden rajongót, minden ideologot, minden apostolt és minden profétát. Pásztorok járnak az örök éjszakában és csillag vezetői őket sötét, göröngyös utjokban. És népek, táborok sereglenek utánuk. Örök éjszakában az örök hajnal felé vonulnak, amelyben isteni minden, ami emberi, és emberi minden, ami Istentől való. Örök éjszakában, a kék és a vak, fekete éjjeleken által . . .

Szentséges szép Karácsony, az emberi boldogság igazi ünnepe. Mert az emléke magasztos, s mert a tanítása dicső, s mert az is, emez is az emberiséget éltető nagy sóvárgásnak, áhitatos hitnek bűbajos forrása. Pásztorok jártak akkor a nagy, örökké emlékezetes éjszakában, egyszerű pásztoemberek, de bátran, kitartóan és bizton követték a csillagot. Hanem azt a bátorságot, azt a biztosságot nem hagyták örökölni mindenkinek, aki az éjszaka sötétségében a tündöklő csillagot látja, és a fényes, a nagyszerű hajnalról is hallott — és szenvedve avagy elszántan csak sovárog utána. . .

Mese a szívről.

Egy szegénynek (igaz volt-e
Nem állok jól érte)
Tízszerezen fájt a szíve,
Ha fájdalom érte.

És a mesék jó törpéje,
Ki a szegényt védi,
Kemény szívet formált kőből
S odaadta néki.

Mint a pusztá fagyos telén,
Oly rideg lett él'te.
Meg is bánta és a szívet
Megint visszakeréte.

T. M.

Karácsony éjjelen.

Irta: Pogány I. Béla.

A téli délután behajolt az estébe. Szürke, havas felhők hömpölyögtek az égen lomhán, nesztelenül. Itt-ott szétváltak és a támadt réseken az ég sötét kéksége mosolygott. Ünnepies csend neszelt a táj fölött. A keleti láthatáron az éjszaka sötét árnyai tápázkodtak. Lassan megindultak nyugat felé, hogy fekete lepelbe

burkolják a hóval fődött mezőket. Egy két apró csillag félénk, remegő fénye vibrált a felhőktől szabadon hagyott végtelenben s a láthatár peremén sötét fenyvesek foszlányokra tépett, fekete lepelhez hasonló kontúrjai beleolvadtak a sötétülő kék levegőbe. A fehér sikon elszórva borzas fák terpeszkedtek, mint fenyegető merevkisértetek félelmet keltő árnyai.

A leszálló éjszakába befutó kanyargós országúton fáradt vándor tipegett. Kissé elnyúlt cipője alatt ropogott a hó. Fakó felöltője gallérját feltúrta és fülére húzta a sokat hányatott sport sapkát. Rongyos táskája spárgára kötve lógott a hátán. Tüskés bajúszán jéggé fagyott a lehellet. Szürke kis szeméből az aggodalom sugárzott és hideg tekintete sóváran fúródott a leszálló téli éjszakába. Fáradt volt de azért meggyorsította lépteit . . . Valami űzte, folyvást előre, egy kitűzött cél felé . . .

A távoli fenyvesek alján, a mély völgyben valami sápadt fényesség támadt hirtelen. Millió halvány sugár lövelt a magasba és rózsaszínűre festette a leszálló tejfehér ködöt.

A vándor szemében felesillant a remény sugara. Sóváran, gyötrő epedéssel nézte a sápadt fényt. Arcáról letűnt az aggodalom kifejezése s ajkára fáradt mosoly űlt. A város! . . . Ebben az egy szóban összpontorult minden vágya. Lihegve folytatta útját s amikor a szemben levő magaslatra ért, már teljesen besötétedett. Néhány percre megállt, hogy pihenjen. Remegő lába már alig bírta a test terhét. Hideg verejték űtközött ki homlokán és egy csöbbe gyűlve, végig szaladt elszórt, csontos arcán. Talán nem is érezte, hogy izzad, hogy fáradt és szenved. Különös tűz lobogott szürke, szomorú szemében, amint az alatta elterülő várost nézte. Valami lángra lobbant ott bent a szűk, beesett kebelben s a láng vörös fénye bevilágított szívének legsötétebb rejtekébe, ahol félig elfeledve bujtak a régi emlékek.

Rendetlen összevisszaságban ezernyi fénypont csillogott sápadtan a völgyben: a város villamos lámpái. A vándor szemében tapadt a sötét házsorokra. Valami mély, tompa dübörgés, ezernyi különböző hang halk moraja jutott el hozzá. Szíve megremegett. A város, a ő városa, az örökké élő, a szakadatlanul küzdő emberhad fészke, ahol éjjel nappal pezseg az élet. A város, a gyűlölet, irigység, hazugság és önzés méhe, a pompa, gazdagság, szegénység és nyomor birodalma. A vá-

ros, ahol a létért küzdök és magasba török szárai roskadnak össze a sors csapásainak ütésétől, míg bukásukat az elért diadal mámorától megittasult lelkek kárörvendő kacagása kíséri. Az ő városa, ahol bölcsője ringott, ahol gondtalan gyermekéveit élte, ahol csillogó, napfényes szállakból szötte ábrándjait és élénk színekkel festette a jövő boldogságát. Ifjú korában megindult az árral. Szívós energiával, tiszta, egészséges lélekkel, erős, kemény izmokkal, szemében a jövőbe vetett hit és bizalom lángjával nézett farkasszemmel a sorssal és haragra kelt az étellel. Titáni küzelem volt az, amelyben ő lett a legyőzött. Porba tiport energiával, foszlányokra tépett ábrándokkal, petyhüdt izmokkal, szemében a keserű csalódás kifejezésével, megtört, halálra sebzett lélekkel maradt a csatatéren. És ekkor gúnyosan szemébe kacagott a sors meg egy asszony.

Akkor, amidőn már közel volt céljához, amikor biztos győzelme kéjes tudatában vasmarokkal torkonragadta a sorsot, hogy végleg legyőzze, belebotlott abba az asszonyba és elbukott . . .

Valahol az utcán találkoztak egy illatos, szerelmes vágyakat kiváltó májusi estén, amikor hevesebben kering a vér és idegesenlúgtat a gyöngye szív. Mindkettőjüket megejtette az ifjúság lázongó tüze, a ki nem elégitett vágyak, a május részegítő csodás lehellete. Túlestek az első titkos találkozás izgató percein, túlestek az az első ölelésen, túl mindenben, amin két egymást forrón szerető léleknek túlesniük kell, hogy megismerjék egymást. Azután jöttek az önfeledt percek, a mámoros órák és a boldog napok.

Egyszer pénzt kért tőle az asszony. Ha dúsgazdag lett volna, milliókat rakott volna lába elé, de így csak tiszta, önzetlen, szerelemtől áthatott szívét adhatta. Megtagadta kérését. De az asszony puha, fehér karjaival körülfonta nyakát s amint hozzá hajolt, hajfűrteivel csiklandozta arcát és könyörgő, megejtő hangon a fülébe súgta: — Nem kellenek milliók. Néhány ezer kell csak. Nekem is lesz, neked is . . . Te megteheted, hatalmadban van . . . Nap nap után görnyedsz a kassza mellett, remegve olvasod a csillogó aranyakat és szép rendbe rakod a suhogó bankókat. Te dolgozol, izzadsz és mohó vágygyal nézed a pénzt, a hatalmat, amelyet gyáva vagy magadhoz ragadni. Csak kevés bátorság kell hozzá, hogy egy napon kassza helyett a te zsebedbe rakjad az ezreket. Gazdag leszel te is, én is . . . Elmegyünk innen messze. Gondtalanul, kedvünk szerint és boldogan fogunk élni egy új ismeretlen világban, ahol senki sem törődik majd velünk . . .

Sokáig küzdött önmagával. Borzasztó harcot vívott szerelme a becsülettel . . . Azután nem bírt többé ellentállni az asszony esábitásának. A szerelme győzött és ő hozzányúlt a kasszához . . .

A vasúti állomáson az asszony helyett rendőrök várták. Elhurcolták, bezárták s az asszony már akkor nem ismerte.

Azóta sok szomorú, szenvedésteli fekete esztendő rebbent el a feje fölött. Amikor kitöltötte büntetését, kieresztették

az utcára az emberek közé. Mindenki megnézte, megcsodálta, mintha sohasem látott volna egy sikkasztót . . . Nem volt maradása, nem mert szemébe nézni az embereknek. Futott, menekült egy ismeretlen világba, ahol senki sem törődött vele. Mint gazdátlan, kivert eb, kóborolt a világban. homlokán a gazember bélyegével. És az évek nagy szenvedései nem tudták vele feledtetni a várost, az ő városát, ahol életének legszebb napjait élte. Valami megmozdult ott bent, a szívében; égő vágy vonzotta vissza. Látni akarta a régi ismerősöket, a barátokat, a kedves helyeket és mindent, ami multjára emlékeztette.

A szürke felhőkből nesztelenül, lomhán hullott a hó. A könnyű pillék, mint valami csodás fehér virágszirmok, elborították fakó felöltőjét és a kopott sapkát. A vándor megdidergett. Testén meghűlt a veritek . . . Fázott . . . Megindult a város felé.

Fél óra múlva elérte célját. Még sohasem érzett öröm lopódzott szívébe, amint végigment a kivilágított utcákon. Már nem is fázott olyan nagyon. Otthon volt. Sok évi vándorlás után végre hazatért. Nézte az embereket. Mind csupa idegen arc, egy sem volt köztük ismerős. Vagy talán nem ismerte fel őket, nagyon siettek mind, szinte kergették egymást. No majd később felismeri őket, holnap, nappal, amikor nem világítanak majd a vilamos lámpák. Nagyon erős, szemképrázató a fény, vagy pedig nem elég világos. Tudja Isten . . .

Betért egy vendéglőbe. Bátran ment, mint egy törzsvendéghez illik. Nem kérdezte, hogy melyik hely nincs lefoglalva. Leült a régi törzsasztalhoz, ahol annyit kacagott, annyit mulatott egykoron cimboráival.

— Mit lehet enni, Miska! — kérdezte.

De nem a Miska jött. Valami angolosan lenyírbált bajúszú, sápadt arcú legény állt elébe. Nem ismerte.

— Nem vagyok Miska. Jánosnak hívják. Azután magának még az sem vagyok. Érti!

Egyideig a pincért nézte, azután körül nézett. Minden idegen volt neki. Akkor piros asztalterítők voltak, most fehérek. Az asztalok, a székek is mások voltak. Még a falra is más színű virágokat festettek, szebbeket . . .

— Igaz, maga nem Miska — mondta és nehezen sóhajtott. Azután megrendelte a vacsorát, olyat, aminő az összekoldult pénzből tellett.

A vendégek jöttek és mentek. Egy sem volt köztük ismerős. Kissé lelohadt az öröme. Az étel sem ízlett neki úgy, ahogy képzelte; más volt az ize. S amint újra körül nézett, felcsillant szeme. A szoba egyik sarkában ősz hajú, kúszált bajúszú és kopott ruhájú ember ült. Hasonló volt hozzá. Az orráról ismert rá. Akkor is olyan nagy vörös orra volt. Tehát ez a vén korhely megmaradt. Ott ült a rendes helyén. A vendéglős kidőlt, a vendégek, a pincérek mások voltak, a piros terítők elkoptak, az asztalok, az üvegek összetörték, de ez az egy megmaradt. Kissé megöregedett, megkopott. Arca ráncosabb,

orra pirosabb és ruhája fakó, rongyos lett, akár csak az övé.

Hozzá ment és vállára tette a kezét.

— Jó estét, Gábor bácsi!

Az öreg reá szegezte fakó, nedves szemét. Bámulva nézte, látszott rajta, hogy nem ismeri.

— Én vagyok, az adópénztáros, a sikkasztó, nem ismer?

Az öreg elmosolyodott és kezét nyújtotta.

— Kezét nyújtja nekem? Nem fél, hogy megfertőzi magát?

— Hadd el öcsém. Külömb gazemberekkel fogtam már kezét. Igaz a kezük tisztább finomabb volt. De a jellemük fiam; piszkosabb a tiednél . . . Te úr voltál egész életedben. Egyszer megbotlottál. Más ember ilyenkor ügyesen megtartja az egyensúlyt. Kissé hevesebben dobog a szíve az ijedtségtől, de azért tovább megy, mintha semmi sem történt volna. Senki sem vette észre, hogy megcsúszott. Mindenki siet, rohan a maga dolga után. Te nem voltál olyan ügyes. Elestél, csunyán elestél, csak úgy rengett belé a lelked. Láttá mindenki. Összeesdült az utca népe és kárörvendő mosollyal bámult reád. Ilyenkor nagyon csunya ez a csöcselék, én utálok. Igaz, hogy nem haltál bele abba az esésbe, föltápáskodtál, kiheverted a bajt, de a lelked örökre beteg lett, nagyon beteg . . . Mondom, ügyetlen voltál és ostoba . . . Más ember nem így csinálja. De ugye, hogy bolondokat beszélek. Hja én már nem leszek okos soha. János, hozzon még egy üveggel. Azt írja fel. Ma velem iszol öcsém. Igazán örülök, hogy találkoztunk.

A vándor ott ült az öreg előtt és szomorúan nézett maga elé. Azután hirtelen felemelte fejét.

— Hagyjuk ezt Gábor bácsi. Beszéljünk másról. Mi ujság itten? A cimborák, az ismerősök? És ő, az a nyomorult asszony?

Az öreg sóhajtott.

— Semmi sincs fiam. Minden megváltozott. Elmúltak a jó idők. A cimborák már nem járnak ide. Egyiknek elégánabb vendéglő kell, a másik megnősült, sok a gyereke és drága az élet, nem teelik. A harmadik meg elpusztult, a gyep alá ment pihenni. Az ismerősök? Csupa új ember van ebben a városban, idegenek más a lelkük, a szívük. Tudja Isten, honnan kerültek ide. Az asszony? Férjhez ment, boldog . . .

A vándor lehajtotta fejét. Kissé elsápadt az arca.

— Megölöm azt az asszonyt! — mondta.

— Hadd el fiam. Nem érdemes.

Koccintottak.

Még három üveggel ittak meg, anélkül, hogy szóltak volna egymáshoz.

A vendégek jöttek és mentek. Csupa idegen, új ember, egy sem volt ismerős.

Az öreg megnézte óráját.

— No de most már megyek fiam. Tizenkettőre jár az idő. Templomba kell menni.

A vándor csodálkozva nézett Gábor bácsira.

— Hogyan? Templomba? Nem értem.

— Ejnye fiam, de pogány lettél. Pedig

katholikus ember voltál, tudom. Látod én minden esztendőben egyszer megyek templomba. Karácsonykor, éjféli misére. Tudod vasárnap mindig délig alszom és máskor nem jutok hozzá. Ma karácsony előestéje van. Alkalmam van hozzá. Vétek volna elmulasztani az éjféli misét. Jer velem. Tudom, hogy te sem igen látogatod az Isten házat.

Köny csillogott a vándor szemében. Valami összeszorította a szívét, erősen, durvan. Legnyomorultabb embernek érezte magát és nagyon, de nagyon szeretett volna sírni.

Elementek, anélkül, hogy köszöntötte volna őket a pincér.

Kint hullott a hó. Csillogó hólepel borította a járdákat. Csend volt. Az utcán alig járt néhány ember s a cipők kattogását felfogta a puha takaró. Fehér hópillék kergetőztek a villanylámpák körül.

Gábor bácsi és a vándor szótlanul mentek egymás mellett egészen a templomig. Itt megszólalt az öreg.

— Látod mennyien vannak bent. Itt ilyenkor összekeveredik a tisztaság a piszokkal. Erény és bűn, nyomor és gazdagság szépen megfér egymás mellett. No de gyérünk be. Ha azonban ott bent netalán elválasztana bennünket egymástól a tömeg úgy Isten veled. Hivnálak hozzá az éjszakára, de tudod a vóm, a lányom . . . Csak kegyelemkenyéren élek, mert már keveset dolgozom.

Kezét nyújtotta és bement.

A vándor merően nézve Gábor bácsit, aki nemsokára beleolvadt a zsongó tömegbe.

Selyemruha suhogása ütötte meg fülét. Azt hitte álmodik, régen hallotta. Hátranézett. Előkelő asszony volt egy férfi karján, templomba mentek.

Először megdöbent, azután megremegett. Ő volt, a gaz, akiért örökre meghalt a lelke, akiért szenvedett. Valami ijesztő vonás jelent meg az arcán és szeméből a legmélyebb gyűlölet sugárzott. Hozzá akart rohanni, hogy megfojtsa.

Megszólaltak a harangok. Búgva felverték neszelő csendet. Kongásuk remegve szállt tova a nyugvó város fölött. A templom fényesen kivilágított belsejéből az orgona bús, misztikus zenéje jutott el hozzá.

A vándor szívét egyszerre nyugodt érzés lepte el és lelkébe csendes áhítat költözött. Már nem haragudott, már nem érzett bosszút, csak megnyugvást a nagy idegenben, az ismeretlen városban.

Levette a sokat hányatott, kopott sport sapkát és imádkozni próbált. Legalább egyszer egy évben, a szeretet ünnepén, mint Gábor bácsi. S amint ott állt a templom előtt, észre sem vette, hogy hosszú, kócos hajfürtjeire csillagó sűrű pillékekben hullott a hó.

Az ismeretlen.

Mint a vibráló mozgófényképek, úgy vonultak meggyötört lelkén keresztül a múlt eseményei. Egyik a másik után; hol szikrázó fénykeretben, hol meg a távolságnak homályos hátterével. A gyermekkor édes álmái, az ifjúság emlékeinek aranyos köde,

a férfinak idegacélozó küzdelmei vad játékokat űzték képzeletében és ő, Bálint, a kemény férfijellem mintaképe, elérzékenyült.

Hófergeteg az utcán; ott túl, a házsor másik felén karácsonyfák csillogása két-három ablakból; ő nála, az ő lakásán, négy szobának kongó üressége. Tavaly ilyenkor még az államfogházban olvasott, két évvel ezelőtt Juliska itt tapsolt a szép, a gazdag Jézuska sok ajándékának.

És Bálint szemében megcsillant egy könny. Nem látta senki a gyengőségnek ezt a jelét. Az öreg anyóka, a szakácsnő, a konyhában motozkált; a szobákban csak ő volt egyedül, meg az a csúnya nagy koponya, mely az íróasztalról vigyorgott rá. Rettenetes gazember koponya. A vesztőhelyen ásták ki a mérnök emberei, tőlük vette meg Bálint. Mert neki életszükséglete volt az, hogy a világ gonoszaira legyen emlékeztető jele. Micsoda ördögi szem lakhatott ezekben a mély üregekben! Micsoda elfajzott agy szóhatott ott belül a csalárdítás bonyodalmas szálait!

Letörölte könnyét és ezt a koponyát nézte. Gyűlöletfakasztó, gondolatsozövő látvány az, különösen karácsony éjjelén, a szeretetnek, a világot átjáró nagy, isteni szeretetnek titokzatos ünnepén. Az ő szívében nincs már helye gyengéd érzelmeknek, mióta elhagyta felesége és magával vitte Juliskát, az édesen csacsogó kis angyalt.

Leeresztette az ablak függönyét, hogy ne bántsa a tulsó ablaksorból atmoszférik boldogságnak fényzőne, aztán rámeredt hosszan, némán arra a két szemgödörre, mely feléje tángott a koponyából.

Néha úgy van az ember, hogy nem gondolkodik, nem akar gondolkodni és mégis egyetlen nagy gondolatöreg nehezedik rá, amely mintha érzelmviharrá változnék. Ilyesminek hatása alatt ült Bálint az íróasztala mellett.

— Megérdemeltém én ezt a sivár sort? Imádtam azt az asszonyt, soha egy szóval nem bántottam. A mosolya, mely nekem szólt, boldoggá tett; arcának egyetlen bánatos vonása elrontotta egész napra hangulatomat. Szegény volt, én gazdaggá tettem. És mégis elesébbittatta magát! Hajlott annak a gazembernek fuvolózó hangjára. Jégsivataggá változtatta azt az oázist, ezt a pálmaligetet, ezt az édent . . .

A könyvszekrény fája megremegett a temetői csendben, mire felrezzent Bálint.

Ebben a hangulatban a pillanatnyi impressziók vezérelték. Felkelt s kivette a könyvek közül Flammariónnak az ismeretlen c. nagy munkáját. Ez stilszerű lesz. Olyan ijesztő, olyan izgató és mégis vigasztaló. Nagy mondások vannak ott a szellemi világból. Multkor is, az államfogházban is azt olvasta. Előre összerázkódott.

— Igen, úgy van. Azt hinni, hogy már minden fel van fedezve, épp olyan nagy tévedés, mint azt hinni, hogy a látóhatár a világ határa. Én hiszek a telepátiában, a messzeérzés titokzatos hatalmában. Ha akarom, ráirányítom gondolataim villanyfolyamát, ő rá, Boriskára, s meg fogom érezni lelkének szárnyasatogásait . . . Nem. El innét, képei a multnak. Boriska

az én élőhalottam, aki emlékezetem korporsójában pihen örökre. Hess, innét! . . .

Olvasott, naplójegyzeteket írt az olvasmányból. Csupa szellemjárásról, kísértetről. Hogy Brutusnak sardesi sátorában megjelent egy árnyalak és találkozára hívta őt Philippihez. Tartini sonatairó azt álmodta, hogy egy sonatájának a végét, melyet nem birt megcsinálni, elkészíté az ördög és el is hegedülte neki azonnal álmában, mire felugrott a komponista és lekottázta a dallamot.

Jól esett Bálintnak abban a fagyos, hátborzongató világban kalandoznia. Olyan mély, olyan távoli perspektíva nyílik meg ilyenkor az ember előtt, hogy elveszti lába alól a talajt és száll, száll a végtelenség felé, a nagy Ismeretlen kapujáig.

Ő is ott járt, ott döngött azon az ércskapun, a rejtélyek, a kérdőjelek birodalmában. Azalatt pedig utolsót pislogott a cserépkályhában a parázs és a tutuló szél egy-egy rohama tülekedett a kihűlt vasrostély fölött, átjárta a szobát is a december fagyos lehelete. A férfi reszketett, fázott, didegett. Talán nem is a tíz fokos temperaturától . . .

Tizenegyet ütött az ismétlő óra, a kakuk is megszólalt a másik szobában. Egyetlen emlék ez a régi világból. Azt itt hagyta Boriska, talán azért, mert Juliska mindig felriadt tőle álmából.

Sokat élt át ezen az egy estén, a szeretet ünnepén. Tele van a szíve, zúg az agya. Meghozza majd az álmot a nyugalmat.

. . . Eger nem kaparász itt ezekben a szobákban. A sötétségnek csak a csend nagyobb. Hat lányira a föld alatt ilyen pihenés eshetik. Ő maga, Bálint is csak alig hallhatólag léleklék vaságyában. Még az a kis levegősurránás a tüdejéből, még az is mintha ma csendesebb volna. Mintha el is állana . . .

Amott a régi hálószobából mintha nesz hallatszanék, ajtónyílás, félnék, óvatos, ahogyan a nagyvárosi tolvajművészek szoktak a szobákba lopódzni. Még annál is halkabb. Lépés zaját hiába lesi az ágyban fekvő és mégis magas, fehér alak lépeget elő a régi hálószobából, megkerüli a középső asztalt, az ágy elé jön, megáll Bálint előtt magasra nyújtózkodva. Bal kezével a homlokát fogja, ott, azon a helyen, ahová a golyó talált, az a golyó, melyet Bálint küldött neki az agyába négy lovasgias, hiteles tanú jelenlétében, amiért elcsábította Boriskát . . .

Nagy fehér lepel borul mozdulatlan alakjára, csak a koponya látszik ki. Olyan egészen, mint azé volt, azé, aki akkor összeroskadva azt mondta utolsó erőlködéssel . . . Mit is mondott? . . . Most is, most is beszélni akar. Nehezen sikerül neki szétfeszítenie állkapását. Nem csoda, két esztendeje már, hogy nem próbálta. Végre megszólal tompa, zúgó hangon, mintha öt méternyire a földbe sülyesztett kályhából hangzanék:

— Boriska ártatlan, esküszöm.

Esküre emelte jobbjának mutató és gyűrűsujját. Azután eltűnt a semmiségbe. Szétfoszlott éppen akkor, mikor tizenkettedet ütött az óra, mikor a vártemplom öregharangja misére hívta az áhítatos hiveket.

... Éppen úrfelmutatáskor érkezett Bálint a vártemplom előcsarnokába. Megvárta, míg a hívek megint felegyenesednek. Lassú esoszogással, szinte félénken és lehajtott fővel ment beljebb. Oda hátra, a bolthajtás alá. Hosszú, nagy árnyéka előbb érkezett oda s annak az árnyéknak láttára egy nőfejen mohair kendővel, aki egyedül ült az utolsó padban, összereszt. Pedig hiába ijedt meg, Bálint oda tipegett, odaült melléje és úgy tett, mintha imádkoznék.

Ámbár az Ur bizonyára imádságnak minősítette most az egyszer annak a férfiúnak gondolatait.

Festményein, impressionista, félhomályú, elmosódott körvonalú festményen szeretném látni megörökítve azt a nőt és azt a férfiút, amint ott ültek egymás mellett, ők, akik két esztendő óta csak gyűlölettel gondoltak egymásra.

Vége a misének. A nő felkel, a férfiú hirtelen mozdulattal feléje kap, megragadja göresösen a kezét s azt kerdezi tőle, miközben feléje hajol:

— Mit csinál Juliska?

Boriska megfélekezett bal kezéről, melyet a férfi tartott. Ott felejtette Bálint kezében talán egy egész percig... Azután ment kifelé. Mikor már a szélforgatag sok havat söpört a két, egymás mellett haladó alakra, még egyszer odahajolt a férfiú a nőhöz:

— Megnézhetem most Juliskát?

Juliska édesen aludt hófehér ágyában. Mellette a kis babuska, nagy szőke hajfonatú babuska. Mosolygott álmában Juliska. És mégis felkeltették — az anya meg az apa csókjai.

Teveli Mihály.

Hiszünk a hitedben!

Kigyúlt az éj,
Holdsugár rezg,
Sosem volt ily
Fényes az est!
Bús sóhajjal
Rezdül a lomb
S az esti fény
Koronát font
Szentséges fejére!
Ott áll az olajfák
Merdek, szent hegyén,
Egy embert sem látni
Az ösvény mesgyéjén.
Ott áll és néz
Elmélázva...
Van-e már elhintett
Hitének kalásza?
Köny rezeg szemében...
Eddő a föld, látom,
Nem jött el még az én
Megjósolt világom!...
S im' egyszerre Nyugat felől
Millió méceses lángja tör föl,
Ég a földöv köröskörül,
Hangos a táj vad örömtől...
Buján suttog a szellő is,
Harmat nyomán kéjrőzsa nyit
S illatával kábitja
A bámulók ezreit;
Bujá párák lázától
Terhes a lég
S ezer álom, hő remény, üdv

A martalék!
Ó, be hitvány láz ez,
Ó, be hitvány rózsák!
Undok volt az ábránd,
Undok a valóság!
Égi Atyám, látod
A Te megváltásod?!...
Sárban fetreng az ember
Arany bálványt imád;
Tagadja, hogy itt állok
És nézem a kinját!
Csupa köny, vér, szenny és kín
S dühöng a szenvedély;
Parázna gyilkos tömeg!
Nem boldogít a kéj!
Pőre, léha szolga had
A céda dalt fujja —
A szolgaság honából
Ki vezet ki újra?!
Népcsaló vad bakók ti!
Utólér a kezem!
Király voltam és vagyok
Mindig az emberen!
Égi Atyám, látod
A Te megváltásod?!...
Lejöttem értök
Meghalmi bátran,
Leköptek durván,
Ütötték vállam
S kínzó szögekkel
Átverték lábam!
Ecetet ittam,
Keresztet vittem,
Ki tette ezt még?
Hol az az Isten?!
Zsoldos, hitvány kéz
Kinozta hátam,
Csúfoltak, üttek
Királyi ruhában.
Lejöttem értök.
Hogy megváltam őket
S oldalamba döftek!
S amikor megölt
Töviskoronájuk
Áldást kértem rájuk!
... Nem nyílal szemedbe
Az égi fény, ember!
Ide nézz, itt állok,
Szenvedésem tenger!
Mert átélem újra
S mit velem tettél,
A felfeszítésnek
Nagy szenvedése él!
Itt állok! Kiannak
Gyilkos nemzedéke
Tekints fel az Égre!
— — — — —
Kelet felől dicsfény
Övezi az eget,
S bár oda nehéz,
Göröngyös út vezet,
Milliónyi ember
Megy a pusztaságon,
Csillaguszály fénye
Ragyog a világon!
Millió ajakról
Zsoltár száll az égnek:
Felfeszített Isten!
Ez a Te hú néped!
Betlehem pusztáin
Igy szól az imája:
Hiszünk a hitedben
Názáreti Jézus
Világok királya!

Vissnyovszky Rezső.

Képzőművészetünk a vidéken.

Irta: Zorkóczy Gyula.

A vidéki lapoknál szokatlan a művészi kérdésekről írni, vagy vajudó művészi problémákról a vidéki közönséget tájékoztatni. Igaz, hogy ez nehéz feladat, mert gyakran tapasztaljuk, hogy még a fővárosi lapok kritikusi is igen gyakran nagyon is érezhető tájékozatlansággal irnak a művészetéről. A még egy másod-harmadrendű hangversenyéről hasáboakat irnak össze — mert zenekritikus van elég — addig a művészi eseményeknek tiz-tizenöt sort szentelnek. Így aztán a vidéki közönség előtt a művészet idegen s tőle nagyon távol eső valami. Ebben is a központi hang a mérvadó s ezért van, hogy a vidéknek nincsenek művészi perifériái. E tekintetben a vidéki sajtó nagy mulasztást követett el a multban s hogy ezt jóvá tegye a jövőben, arra is vékony a kilátás. Gomba módra nőnek az úgynevezett könyvomatások, melyek a vidéki lapokat vezér- és tárcacikkkel látják el, higan feltárlva az aktuális eseményeket és vidékre portálva a fejlődő íróeseményeket. Sablonosan végzik ezt az egyoldalú munkát, pedig inkább az volna az igazi és nemzeti szempontból is nemesebb hivatásuk, hogy éppen oly cikkekkal támogassák a vidéki hírlapirodalmat, melyben az tájékozatlan, vagy helyesebben laikus. Sok oly kulturális mozgalom, új eszmék, problémák vájudnak a nemzet szívében, a főváros vezető társadalmában, melyekről a vidék egy szűkszavú komünikéből értesül csak s éppen ezért nagy fontosságot nem igen tulajdonít neki.

Igy vagyunk művészetünk kérdésével is. A „Nemzeti Salon“ a vidéki tárlatokkal akart a vidéken művészi életet teremteni. Ez a célja azonban közönséges „gseft“-tő posványosodott. A művészek atelier sarkából szedett művekkel tömte meg a vidéki tárlatokat s annak örve alatt, hogy a középosztály is hozzájusson az „eredeti“ képekhez, részletfizetésre is adott. Igaz, hogy láthattunk értékes és művészi színvonalú műveket is, de ezek csak mint stafázsok szerepeltek s végigjárták az országot, de magas árak miatt persze vévőre nem akadtak. Ezekről az intenciókról azonban a vidéki közönségnek tudnia nem szabad. De bebizonyosodott, hogy a kitűzött célt ezzel nem érte el s addig nem is lesz eredménye, még a művészi kérdés nem megy át a köztudatba. Ehhez pedig a közönséget nevelni kell s ezt csak a vidéki sajtóval karöltve tehetjük. Nagyon természetes, hogy ezt az intenciót nem szabad megmérgezni a művészi világunkban uralkodó klikk-rendszerrel s az az áldatlan túlekedéssel, mely nemzeti művészetünket oly annyira megbénítja. Az általános panaszokból tudjuk, hogy képzőművészetünk első vezető testületében a protekciós rendszer oly mérvű hogy a fiatal tehetségek és törekvő művészeink irántuk a legnagyobb elkéserevéssel vannak eltelve s nincs annyi erő a fővárosi sajtóban, hogy ebben, a nemzeti művészetre oly áldatlan állapotban egészséges életet teremtsen. Abszurdum, hogy maguk a művészek írják a kritikát, irányítják a hangulatot és a véleményt s jaj annak, aki nem az ő érdekkörükbe tartozik. A nagyközönség, mely ezeket áldoz a művészetre, erről tájékozást nem nyer, de nem is nyerhet, mert a sajtónk szűkszavúan bánik el annak kérdéseivel. Ezért volna üdvös, ha a vidéki sajtó is a magyar képzőművészet szolgálatában több munkásságot fejtene ki s megindítaná a mozgalmat egy ily célú könyvomatás letesítésére.

Tiltott gyümölcs.

(Georg Busse — Palma)

— Modern német költőkből. —

Fordította: Dr. Stollmann Sándor.

Ha álmaiból ébred reggel,
Haját nevetve visszarázza:
Most kedvesem fészöld simára,
Széttorzaltad az éji lázba! . . .

Ha jó az est s a hegedűszó, —
Mikor már minden esendben alszik,
A sápadt lányarc rámosolyg,
Selyemcipője tánca hallszik.

Mégis ha egyszer találkoznak,
Sietnek lopva egymás mellett
S boldogtalan szerelmökben
Köszönni is alig mernek.

Karácsonyi képek.

Egy amerikai orvos feljegyzéseiből.

I.

Felefonon hívtak a város oly részébe, a melynek utcái napközben rendesen elhagyatottak. Lakói, a társadalom száműzöttjei, ilyenkor pihenik ki az álgönyörökkel telt élet fáradalmait, amely élet a test nedveit idő előtt szívja ki és melynek — mi a vége? . . .

Megérkezve a házhoz, a festett arcu gazdasszony bevezetett egy félreeső szobába, hol az ágyon egy leány feküdt. Szegény, valamikor, nem is olyan régen, szép lehetett, nagyon szép. Fiatal volt, alig huszonhárom éves, de lesóványodott kiaszott arcán eltörülhetetlenül be volt vésve a a gyors életmód, mely biztosan öl . . .

Rövid vizsgálat után megállapítottam, hogy előrehaladott tüdőgyulladásban szenved és a tünetek mutatták, hogy szenvedéseitől nemsokára meg fogja váltani a könnyőreletes halál.

A leány kiküldte a gazdasszonyt és hozám fordult.

„Orvos úr, kérem, ne engedjen be hozám e népekből senkit.“ Látva, hogy szegény alig tudott beszélni, intettem neki, hogy ne erőltesse magát.

„Nem, nem, hagyjon beszélni, még egy néhány mondanivalóm van, mielőtt meghalnék. Van önnek felesége orvos úr? Az ég irgalmára kérem, hozza ide, hogy legyen mellettem még hátralévő perceimben. Ne tagadja meg egy haldoklónak ez utolsó könnyörgését . . .!“

Elmentem a leányemért és ő, a jó lélek, félretéve minden társadalmi előítéletet, azonnal eljött velem a haldokló ágyához.

Jövetelünk előre jelezve lévén, a tivornyázók eltávoztak. A mulatóhely türes és csendes volt, akár csak egy siralomház. Csak itt-ott láttam egy festett arcot a függönyök mögött elrejtve, kíváncsian kikandikál . . .

Midőn a beteg szobájába értünk, a leány esdőleg tekintett feleségemre, hogy üljön melléje. Nőm megfogta, majd elbocsájtotta csontos kezét.

„Ne vegye el, nagyságos asszonyom, ne vegye el a kezét. Oly igen jól esik az nekem.“ És folytatta halk hangon, itt-ott megakadva, hol megállva, hogy új erőt gyűjtsön:

„Itt, bent valahol nagyon fáj . . . Érzem, csak rövid ideig élek . . . Én is valamikor jó voltam . . . Apám építész volt egy kisebb városban . . . Három év előtt megismerkedtem egy férfivel . . . De minnek is beszéljem ezt önnek . . . Régi mese . . . Elhagyott . . . szüleim kitagadtak . . . Mit tehettem? Elpusztítsam magam, hisz oly fiatal vagyok még most is . . . Még most is szeretném az életet, ha nem utáltam volna meg . . . De így . . . Nagyságos asszonyom, tegye, könyörgöm, kezét a homlokomra . . . Úgy . . . Olyan jó . . . Az ég fizesse meg.“

A szegény teremtés alig lélegzett, de felült ágyában és folytatta:

„Doktor úr, ön oly jó . . . Ott abban a dobozban találja szüleim címét . . . Már rég nem hallottak felőlem . . . Üzenje meg nekik, hogy tisztességes emberek között — haltam meg . . .“

Szegény kiszenvedett . . .

Kint a kongó harangok hirdették a karácsonyt, a szeretet ünnepét . . .

II.

A telefon csenget „Doktor ur, szíveskedjék azonnal jönni; egy ember igen rosszul van s úgy látszik a végsőt járja.“

A jelzett házhoz léptem be. A kaszárnya féle szobának egyik ágyán feküdt egy fiatal ember eszméletlenül. Egy-egy görcsös vonaglás járta át testét . . . Néha-néha bágyadtan vetette fel pilláit, mintha a távolba akart volna tekinteni, miközben valami női nevet rebegett, de nyelve megbénult és a szájába összegyűlt hab nem engedte, hogy a szót tisztán kimondja. Nem tudtam jól megérteni, Klára vagy Sára lehetett; de a hányszor e nevet mormolta, arcának a szörnyű kinok által eltorzult vonásai meglágyultak, mintha csak a névnek emlékezete és említése balszámként hatott volna reá.

Segítségére hívott orvostársammal mindent megkísérlettünk, amit csak a tudomány rendelkezésünkre bocsájtott; de hiába. Még egy-két vonaglás, egy mély sóhaj és annak a névnek említésével — elaludt örökre.

Hogy ki volt a halott, senki sem tudta. Ide utasították, mert ezen a vidéken laknak a magyarok; itt kért szállást és itt is maradt. Azt mondta, hogy csak tegnapelőtt érkezett meg a hajóval, hogy a neve Mózes és hogy ő székely ember.

Az ágy alatt lévő táskájában volt egy-néhány ruhadarab; átkutattuk, de nem találtunk ott semmi címet, semmi írást. A mellénye zsebében azonban tiszta fehér papírban gondosan begöngyölítve ráakadtunk, a szíve felett, egy hosszú, selyempuha női hajfürtre.

Pénze nem lévén, a város halottas kocsija jött a holttestért. Talán eltemették, talán az orvosi egyetem boncasztalára került, hogy a költséget megtakarítsák.

A barna, puha fürtöt magamhoz vettem, nem volt szívem eldobni. Ott van íróasztalom fiokjában.

És ott valahol a messze erdélyi hegyek közt eldugott kis falucskájában, e barna, puha fürt tulajdonosa kisírt szemekkel napról-napra várja a hirt kedvesétől, talán hitvesétől, ki elutazott a mély tengeren túl és nyomtalanul elveszett a rengeteg nagy Amerikában.

III.

Szobám ajtaján valaki félénken kopogtat. Felhívásomra, hogy beléphet, az ajtó kinyílik és előttem egy öreg ember áll. Különös kinézésű öreg emberke. Haja hosszú volt, mint azt a művészek szokták hordani és hófehér, tiszteletet gerjesztő szakála vonta magára a figyelmet. Ruhája kopott, ki tudja hány éve hordta már. Egész külseje elárulta, hogy a sors egy életen keresztül nagyon is mostohán bánt vele és arcának vonásain és szemében a nélkülvölés, az üldözöttség, a bánat és a lelki fájdalmak egész sorozata ott hagyták nyomukat.

Az öreg hóna alatt egy hosszú, kopott zaeszkóban egy hegedűt nyomogatott. Köhécseléséről és nehéz lélekzéséről ítéltém, hogy beteg.

Félénken foglalt helyet.

„Doktor úr, kérem, én nagyon beteg vagyok“ — így kezdte — „segítsen rajtam, adjon valami orvosságot, hogy egészséges legyek, mert nekem nem szabad betegnek lennem. Nem szabad, doktor úr, nem szabad. Én orosz zsidó vagyok Kisheref városából. Ön biztosan hallott már Kisheneferől, hol a cárnak vad hordái ezrével mészárolták hitsorsosainkat. És miért? Mert más módon imádtuk az egy Istent, ki ép úgy az óvék, mint a mienk. Én muzsikusk vagyok, nem tanultam egyebet, az apám is az volt, meg a nagyapám is. Falusi lakodalmakon és kereszteléseken szoktam játszani; kerestem egynehány kopekot, miből én és öreg feleségem, a Rachel, megéltünk csendesen. Volt is egy fiunk, a Salamon. Ha ezt látta volna, doktor úr, mily szép, nagy legény volt, nem oly kistermetű, mint az apja. Hogy tudott az a hegedűvel bánni! Nagy művész lehetett volna belőle, ha nem vitték volna el katonának. Erőszakkal vitték el harcolni egy országért, mely neki nem hazája, melyben ő mindég idegen. Él-e még vagy megölték a japánok, azt nem tudom. A kormány nem tartja érdemesnek ezt a zsidókkal tudatni. Négy év óta nem hallottunk róla semmit.“

„A kisheneferi rémnapokról ön olvasott az újságban. De hogy lehet azt leírni? Azt átélni kell. Mikor egy éjjelen a kozákok reánk törtek, menekülés közben csak a hegedűmet vehettem magamhoz. Rachel és én futottunk cél nélkül, a biztos halál elől; hisz még élni akartunk — egymásért és Salamonért. Ekkor nem tudom, hogy-hogynem, feleségem a rohanó sokaságban elveszett oldalamból — és azóta nem láttam. Mikor egynehány nap múlva lecsendesedett, a vadak dühe kitombolta magát, én előjöttem rejtkehelyemről, kerestem a feleségemet, de nem találtam; senki se tudott róla felvilágosítást adni. Később egy segélyegylet kiküldött minket öregeket Amerikába; a fiatalok ott maradtak folytatni a harcot szülőföldjükért.“

„Ide megérkezve címetem megírtam egy rokonomnak és tőle tudtam meg, hogy áldott legyen Jehova neve, Rachel még él. Látta, doktor úr, ezért nem szabad betegnek lennem. Hegedűlni kell, pézt

keresni, hogy kihozathassam Rachelt. Oly öregeknél mint mi, mindennap számít...

Miután a hegedűt megvizsgáltam, megnyugtattam őt. Orvosságot adtam neki, amit a boldogtalan nem tudott eléggé megköszönni.

„Őn nem akar tőlem pénzt doktor úr, nem akar fizetést? Mivel háláljam meg ezt önnek? Engedje meg legalább, hogy hegedűmmel köszönjem meg.“

Erre elővette hegedűjét és elkezdett játszani.

Hallottam én már sok jó hegedűst, de egész életemben nem oly játékot, mint ettől az egyszerű orosz zsidó muzsikustól. Feléledt benne az elfojtott géniusz. Ő nem hegedült, nem játszott, de elbeszélte egész élete történetét. A hegedű hol ujjongott, hol sirt. Itt sóhajtott, zokogott, nevetett, majd busan, csendesén ábrándozva mesélt, míg egy másik percben a vihar tombolt a rezgő hurokon át. Városzobámba betegek voltak, de én nem mertem az öreget félbeszakítani; így ment ez majdnem egy óráig. A szenvedélyek egész skáláján keresztül, míg végre egy hatalmas, zúgó akkorddal fáradtan bocsájtotta le a vonót...

Aztán eltávozott. És azóta én mindég azt hiszem, hogy annak a száműzöttnek én vagyok az adója...

Sz.

A szellemvasut.

(Angolból.)

Az automobilom éppen azon hely közelében mondta fel a szolgálatot, ahol egy barátom lakott, akivel évek óta nem találkoztam. Nagy bajom nem történt s a soffőr biztatott, hogy egy óra alatt rendbe hozza a dolgot, de késő volt már s elhátároztam, hogy ha lehet, meghálok itt.

Éppen ahogy a hidon át akartam haladni gyalog, valaki megszólalt mellettem:

— Halló, te vagy az? Hol jársz erre?

Barátom hangja volt. Megmagyaráztam neki, mi történt, s ő mindjárt felajánlotta vendégszeretetét.

Pompásan aludtam, s mivel senki fel nem költött, másnap már jó magasan járt a nap az égen, mikor lementem az ebédlőbe. Barátomon, Geddesen kívül még egy hölgyet is találtam a szobában, aki kinyújtott kézzel jött felém.

— Annyit hallottam Lucyról beszélni, — szoltam meghajolva előtte — hogy valószínűleg régi ismerősként üdvözlöm most, mint barátom feleségét.

Egyik sem válaszolt. A férfi sápadt lett s kitekintett az ablakon, felesége pedig félig haragosan fordult el tőlem. Éreztem, hogy ostobaságot cselekedtem, de mivel? Nem Lucy lenne ez, barátom sok évi rajongásának tárgya?

Mint ilyen nagy baklövés után csak természetes, azonnal ajánlani kezdtem magamat, annál is inkább, mert a soffőr jelentette, hogy a gép bármely percben indulhat.

De Mrs. Geddes egyszerre igen melegen kezdett marasztalni. És ha emberismeretem nem csal, egész lelkéből csüggött azon a gondolaton, hogy most el ne menjek. Nyilván valami terve volt velem.

Szabadkozni próbáltam. De minden hiába.

Ő könyörögve nézett rám, s bár nem volt éppen szépnek nevezhető, bájos, leányos arca rabjává tett. Meghajoltam előtte s letettem elutazási terveimről — másnap reggelig.

Roppant unalmas ebéd után, mely angol szokás szerint csak tíz órakor ért véget, ismét bucsuzni kezdtem, de a reggeli komédia elkezdődött újra. Geddesné, könnyekkel a szemében kezdett marasztalni. Férje szintén kért, ne hagyjam el ily hamar őket, hiszen minden régi barátja szakított vele utóbbi időben. Isten tudja miért, talán azért, mert unalmasnak találja az ő szórakozott modorát? Olyan kedvesen, olyan melegen tartóztattak, hogy lehetetlen volt ellenkezni. Hiszen elvégre mindegy volt, akárhol töltöm szabadságomat.

Miután elfogadtam marasztalásukat, Geddes a kezébe vette gyertyáját, s aztán mondta, hogy ők jókor szoktak aludni menni, s nekem is ajánlja, pihenjem jól ki magamat. Ezzel a házaspár eltávozott s én is a nekem kijelölt szobába vonultam.

De városi ember létemre nem bírtam ilyen hamar lefeküdni, s az ablakhoz lépve, szivarozni kezdtem. Künn sötét volt. Csak amott, tovább, a nagy fakon túl, világitott a hold, ott már nem állta útját a nagy épület komor tömege.

Emlékeztem az útra, a melyen jöttem. A vasuti állomáson vezetett az keresztül. Éppen azon tűnődtem, nem tévesztettem-e el gondolatban az irányt, mikor Geddest láttam kijönni a kapun s arra igyekezni, amerre a vasuti állomást sejtettem. Vajjon hová megy? gondoltam. De mivel reám nem tartozott a dolog, csak hamar elálmosodtam s lehúztam az ablakfüggönyöket. Csak azt nem értettem, mi szükség volt Geddesnek a korai lefekvésről hazudni, éppen én nekem, sok évi barátjának?

Másnap reggel, azaz már elmúlt a dél, mire szobámból kijöttem, a villásreggelinél találkoztam Geddesnével. A férje még nem jött le s egy pillanatig együtt maradtunk. Ő cukrot tett a teámba s halkan megkérdezte:

— Önnek hát nem volt tudomása arról, hogy Vilmos, a férjem, nem Lucy-t vezette oltárhoz?

Dadogva feleltem, hogy Kongó államban töltöttem néhány évet, s hogy minden, ami az alatt történt, titok előttem.

— De azt bizonyára tudja, hogy Lucy meghalt?

— Amint látja, nem tudtam azt sem.

— De csak kellett arról a szerencsétlenségről hallania, amely az éjféle vonatot érte, itt Fyle River Bridge felett? Nem messze innen. Augusztus elsején történt, tavaly ilyenkor.

Hirtelen eszembe jutott, hogy ma éppen augusztus elseje van.

— Igen, hallottam róla valamit, annyit, amennyi a lapokban volt, — feleltem — de bizony a részletekre nem nagyon emlékszem.

— Lucy annál a szerencsétlenségénél vesztette életét.

— Kegyed akkor már felesége volt Vilmosnak?

— Igen, egy hónappal előbb vett nőül

engemet. Látta, a Geddes birtok nagyon meg volt terhelve s az én apám volt a legerősebben érdekelt hitelező. És ő csak úgy volt hajlandó halasztást adni, ha Geddes engemet oltárhoz vezet. Én eszköz voltam az apám kezében, de szerettem Geddest s nem bírtam nemet mondani, habár tudtam, hogy vagyonomért vesz nőül. Mind a ketten nyitott szemekkel mentünk ebbe az üzletbe s nines jogom panaszkodni... Nem is azért beszélek, hogy a részvétét kieroszakoljam. Egész más, komolyabb dolgot kell önnel közölnöm, mint a Vilmos legjobb barátjával.

Lehajtottam a fejemet. Bántott, hogy ez a bájos teremtés ilyen keserűen szól hozzám s a saját ostobaságom emléke is zavaróan tért vissza hozzám.

De az asszony folytatta:

— Ő most is minden éjjel elmegy, hogy Lucyval találkozzék.

— Bo... bocsánat... Nem értettem, mit mondott kegyed?

— Mindennap elmegy hozzá. Hogy látta. Csaknem egy éve már. Mindennap.

— Ah, — kiáltottam fel, mert azt véltem, hogy megleltem a rejtély nyitját — igen, mindennap felkeresi a szegény megboldogultnak a sírját. Hát persze, ez kellemetlen kegyedre nézve a túlzás az ő részéről. De hát Istenem, hiszen ő halott.

— De nem, ön teljesen félreért, ő ide megy a vasuti állomáshoz.

Csodálkozva néztem a kicsi asszonyra. Örültem lenne-e dolgom? Eddig még nagyon nyugodtan viselkedett. Ő megértette s karomra téve kezét, szolt:

— Egész komolyan beszélek. Egy este utánalopóztam és megnéztem, mit tesz ott. Megállt a perronon, úgy tett, mintha egy vonatot várna, az megérkeznek, örömmel elészaladt és beszélgetni kezdett valakivel. Csakhogy sem vonat, sem utasok nem voltak. És én mégis hallottam a beszédüket.

— Miről beszéltek? — kérdeztem hátán, mert nem tudtam mit mondani.

— Az mindegy, elég az hozzá, hogy beszéltek együtt. Aztán egy képzeletbeli kaulauznak parancsot adott, hogy zárja be a vagon ajtaját, majd zsebkendőjével intett a távozó vonat után. Persze vonat nem volt. De elfelejtettem önnek megmondani, hogy mindez éjfél után történt, tehát abban az időben, mikor az a bizonyos vonat olyan szerencsétlenül járt itt, Fyle River Bridge felett. Nos kérem, láthatja, hogy ez nem egészséges állapot. Azért vigye őt rá arra, hogy önnel egy nagyobb autokirándulást tegyen, vagy akármit, de vigye magával erről az átkozott vidékről!

Könyörögve, sürgetőleg beszélt s kezét nem vette le karomról.

— Különösen a ma éjjeltől félek. Oh kérem, legyen segítségemre abban, hogy megmentsük őt! Ugy fáj egyre jobban látni, miként hatalmasodik el rajta ez az örület!

— De hát miért éppen ma éjjel? — kérdeztem. — Igaz, hogy ez az a fatális dátum, de hiszen az egész nem egyéb agyrémnél s nincs oka félni asszonyom.

— Csak azt igérje, hogy ma elkiséri az állomáshoz, láthatatlanul és hogy megmenti őt, ha veszély fenyegetné.

— Micsoda veszély?

— Nem tudom. De ígérje meg ezt. Mi asszonyok sokszor előre megérezzük a bajt. Adja Isten, hogy most tévedjen az ösztönöm.

*

Tizenegy óra húsz perc volt, mikor az állomásra értem akkor este s mivel nem akartam, hogy Geddest felfedezzem, de mivel ilyenkor vonat nem jött s ór seholsen volt látható és a váróterem ajtaját bezárták, gyémántgyűrűmmel egy lyukat vágtam az ablakon s kiemelve a táblát, bemásztam rajta. Onnan pompásan kiláthattam az egész pályatestre.

Nem sokáig kellett várnom. Csakhamar megpillantottam Geddes alakját, amint idegesen fel és le sétált a perronon. Egy égő szivart tartott a szájában s néha kikiment a sinek közé s ernyőt csinálva tenyeréből, nézte, hogy jön-e már a vonat. Egyszer-egyszer végignézett önmagán is, mintha azt figyelné, nincs-e rendetlenség rajta, majd megigazította nyakkendőjét s lehajtotta nadrágja szegélyét. Végre, úgy látszik, megpillantotta, amit várt.

Eldobta szivarját s besietett a második sínparra. Majd kissé visszahökkölt, amint ezt az ember önkéntelenül tenni szokta, ha a lokomotív gyorsabban jön be, mint ahogy vártuk. És . . . Ur Isten! Lehetséges-e? Csakugyan megjött a vonat . . . ott volt egész kigyózó teste és emberek álltak a kivilágított ablakokban . . . Csak-hogy a fekete vaggontesteken mégis keresztül lehetett látni a túloldalon lévő sötét fákat és üres teherkocsikat. Borzasztó volt . . .

Geddes egy hosszú kocsi előtt állott s egy barna kalapos leánynyal beszélt. Sötét szeme és spanyol arca volt: emlékeztem, hogy láttam az arcát Geddesnél.

Nem sokat értettem abból, amit egymásnak mondtak, de a leány hangja rábeszélő, könyörgő, sürgető volt. Hogyan is lehetett ennek ellentállani? De Geddes nem akarta teljesíteni kívánságát.

— De szegény feleségem — mondta kétszer is, aztán meg — nézze, kedves Lucy, senki sem értené meg s azt hinnék, hogy öngyilkosság.

Mindez oly rémes és mégis olyan érdekes volt, hogy nem bírtam a szememet levenni róluk. Hallottam a Geddes védekezését s a leány egyre forróbbá, könnyteljesebbé váló rimázkodását. De most már a kalauz megadta a jelt az indulásra s Geddesnek mártározni kellett. Lucy kinyújtotta kezeit, kétségbeesetten tördelte azokat. Geddes tétovázott. Majd mikor lassú mozgással megindult a vonat, hirtelen felrántotta az ajtót s ott termett, Lucy mellett, a képzelti vonaton . . .

A rémület megdermesztett. Élő ember a szellemvonaton! Hogyan lehet ez? De egyáltalán eszembe jutott kis barátnőm kérése, hogy vigyázzak a férjére. Eszeveszetten ugrottam ki az ablakon s futottam a szellemvonat után. De az egyre távolodott s belerobogott a sötét éjszakába.

Csüggedten, megtörve tértem vissza Geddesnéhez. Töredelmesen elmondtam neki, amit láttam. Ő halálsápadt arccal, de nyugodtan hallgatott végig.

— Most már minden késő — felelte, de

nem tett nekem szemrehányást. Érezte, hogy az a név nélküli borzalom, amit akkor éreztem, megbénította cselekvési erőmet. — Szóljon a soffőrnek — mondta — s menjünk el még ma éjjel Fyle River Bridgehez. Ott kell keresnünk a dráma befejezését.

És Geddesnének igaza volt. Négyedőrai örült száguldás után eljutottunk a folyónak a hid alatt most kiszáradt medréhez s egy kavicsdombon megtaláltuk Geddes holttestét. Számos sérüléséből ítélve, magasból kellett ide leesnie, hogy átélve a vasuti szerencsétlenségnek minden részletét, hányatott lelke egyesüljön szeretett Lucy-jával.

Apróságok.

— **A hazafias iskola.** A M. H.-ban olvassuk a következő jóízű kis történetet:

Az iskolában földrajzból és történelemből feleltek a gyerekek. A tanító kiszólította az egyik tanulót.

— Mondd meg fiam, ki volt Magyarország kormányzója 1848-ban?

— Kossuth Lajos apánk.

— Nagyon jól van. Most pedig mond meg nekem, ki volt Magyarország legutolsó királynéja?

— Erzsébet, édes anyánk.

— Nagyon jól van.

Egy másik fiút szólított fel:

— Na, ki is volt Erzsébet édes anyánk?

— Erzsébet édes anyánk Kossuth Lajos apánk felesége volt . . .

— **Az amerikai vigéc.** — Engedelmet kérek uram — mond a kopott fekete ruhás ember — be van ön biztosítva?

— Igen — felelte a ház ura.

— Nem óhajtja megvenni Thackeray műveinek diszkiadását?

— Nem.

— Használ bacillusmentes vizszűrőt a házában?

— Nem.

— Hajlandó volna pénzét befektetni egy írógépbe, ha azt kéz alatt olcsón megveheti?

— Nem.

— Mit szólna hozzá, ha száz darab finom Havanna szivart kínálnék önnek tíz dollárért.

— Semmit.

— De ha összehajtható ágyat kínálnék önnek negyven dollárért, azt csak nem utasítaná el?

— De igen.

— Ha így áll a dolog — szól a látogató — hajlandó volna tíz cent ára cipőkenőcsöt venni, hogy megszabaduljon tőlem?

— Szent Isten! Hogyne!

— Köszönöm. Jó napot!

Gondolatok.

A meghatottság a lélek kicsinységének, de egyuttal jóságának is az érzete.

*

Csak a tisztáknak a jóknak van álmuk. Amíg egy álom is él a szivünkben, el nem veszhetünk.

Irodalom.

Irodalmunk és a magyar nyelv.

(Sz.) Különös jelenség, hogy nyelvünk épen most van teli idegenséggel, a mikor az egész országa nemzeti áramlatok hullámain uszik. A politikai élet jelszavai közt ott ragyog a zászlókon az egynyelvű nemzeti állam. A társadalom minden körében divatos a lelkes, tüzes, mámoros hazafiaskodás. Soha talán nem hangzott el annyiszor, mint mostanában az az örökké igaz szólás, hogy: nyelvében él a nemzet.

És mégis így áll a dolog, hogy nyelvünk eredetisége, tisztasága, és természete szerint való egészséges fejlődése soha nagyobb veszedelemben nem forgott, mint a mai időkben, mikor az ország úgyszólván nemzeti színű. Közművelődési körök, irodalmi, nemzeti és más egyesületek sűrűn alakulnak. De a figyelmes szemlélő borzadva tapasztalhatja, hogy ezeknek hivatalos írásaiban, buzdító szövegeiben hemzsegnek a latinos és németes kifejezések, a felületességek és torz idegenségek, amik léptenyomon sértik, arcul verik a magyar nyelv szellemét, zamatját, tisztaságát, erejét és báját.

Ahhoz már hozzászoktunk, hogy a magyar „hivatalos világ“ valóságos nyelvrontó, hogy idegen szellemi s a nyelvi kincseinek ismerete nélkül az utcai felszín porában botorkál, mikor ír, fogalmaz és beszél. De ujabban ez a baj annyira elterjedt, hogy rombolását rémülve észleljük a magyar írók írásaiban is.

Nem szólunk a napisajtó nagy részének hűhós írka-firkáiról. A napisajtó nálunk nebutásvirág: nem tűri a bírálatot, vagy pedig fölényes göggel lenézi. Hiu nagyképpüködéssel tökéletesnek képzeli magát és a mikor pl. a falusi tanítókról azt írja, hogy ők az állam *mostohái* (mostoha gyermekei helyett!) büszkén veri mellét, hogy kifogástalanul irt magyarul. Nem szólunk a máról holnapra, sietve dolgozó napisajtóról. Hiszen a fekély — fájdalom — már a magyar szépirodalom testét is kikezdte. Ma már a jobb magyar írók is azt írják, hogy a hős *el van utazva*; a kisasszony *jól néz ki*; az eset *kézen fekszik* stb. Egy-egy felkapott író könyvéből halomszámra gyűjthetnők a magyartalanságokat, melyeket aztán ezek az írók hajszolt tájszólásokkal, népieskedő szóval iparkodnak leplezgetni. Egyik ilyen író munkái közt ríktóan tolakodnak előtérbe a „*gyönyörvertes, bakafántiságos, szüszmegi, kélséges, elnincstelenedett*“ — s más efféle szószörnyetegek. Makai Emil versei közt olvastuk, hogy a mikor a lányhoz indul, nem azt kiáltja, hogy: *megyek! megyek!* — hanem azt, hogy: „*Várj kedvesem, jövök, jövök!*“ Egy alföldi verselő kötetében meg ilyen sort nyertünk: „*Eset arra nem vagyok!*“ Nincs helyett tehát: *nem van*; ime ennyire jutottunk!

De nem esodálkozunk nyelvünk ekkora elfajulásán. Mert egyrészt jobb íróink is, akik *még* tudnak magyarul, pongyolan írnak. A szép hangzással, a nyelv színeivel, illatával, pompájával nem törődnek, a szók zenéjére ügyet sem vetnek, a szerkezet törvényeit kerébe törlik. Megdöbbenő ez a pongyolaság! Íróink, költőink nyelve legtöbbször szintelen, fordulatokban, képekben, az eredetiség zamatában fogyatékos, dőcögős, virágtalan és rideg.

Akik pedig nyelvünk pallérozásán rendszeresen, tudományosan fáradoznak, azok beássák magukat a nyelvészkedés ósrétegeibe és az élő, alkotó irodalommal nem érintkeznek. Innen van az, hogy a gyűjtések óriási kincsalmaza szinte kárba vesz az eleven irodalomra nevezve: mert tudós nyelvvelőink nem járnak a szépirodalom és költészet életmesgyéihez közel,

hanem a poros kódexek bástyái mögül egymással vivnak szilaj szócsatákat. Néha jajgatnak, keseregnek nyelvünk kétségbeejtő romlásán; de nem segíthetnek, mivel ők holt világban élnek és munkájuknak az irodalomra alig van hatása.

De van még mindezeknél nagyobb baj is: sok írónk egészséges *nyelvérvérével* vele született *huánya és nyelvünk kicsinylése*. Nagyon sok az olyan magyar író, aki a magyar szót nem az anyatejjel szívta magába. Még több olyan, aki csak ír magyarul, de *nem érez, nem gondolkodik* magyarul. És legtöbb olyan, aki nyelvünket *kevésre becsüli*. Ne tessék ezen elszörnyülnödni! Nem mese ez, de szomorú valóság. Iróink közül mainapság sokan hirdetik, hogy a magyar nyelv szegényes, szürke, nehéz, lomha. Akárhányszor halottuk, hogy ezt a német, vagy azt a francia elmésséget magyarul lehetetlenség jól kifejezni. Idegen szót még a „*legjobb*“ magyarok is azért használnak oly sokat, mert azt állítják, hogy nincs reá megfelelő magyar szó, vagy ha van, — rossz és félig sem fedi az idegen szó értelmét. De ne csodálkozzunk az ily kifejezéseken, hiszen maguk az írók is becsmériük saját mesterségök kenyerök, hivatusuk szerszámát: a magyar nyelvet. Szerintük a mi nyelvünk talpig vasban döcög, merő bilines, lánccsörgés és csizmaropogás; olyan rikkantós, mintha kakas kukorékolna. Ellenben pl. az olaszt lágyanak, édesnek, a németet gazdagnak, fordulatosnak, színesnek stb.-nek mondják.

És vajjon mi lehet ennek a kóros tünetnek az oka? Csak az, hogy nem ismerik jól ezt a leszólt magyar nyelvet, amely a világon a legszebb, legdúsabb, legragyozóbb, leghatalmasabb nyelv. Nem rajongás, nem nemzeti elvakultság eredményezte állítás ez, nem túlzás, hanem szinvalóság. Csak meg kell látni ennek a nyelvnek bábjait, fel kell fedezni kincsait: akkor nem fogjuk becsülni, s nem fog feje a nyelv romlásnak indulni. De legyen az olasz dalra lágyabb, a német rimre csillingelőbb: a magyar sírvigadásnak mégis csak ez a nyelv a húrja! Ebben halljuk andalgó természetünknek cimbalompengését, lassú csárdásunknak ütemes csengését, lassú csárdásunknak ütemes lengését. Ez a nyelv izzó haragunk szilaj harsogása, ez szerelmes álmódásunk lágy elringatója. Ezt a hűrt pengesse a magyar író és költő...!

— **A háború rettenetes borzalmait** vetik előre árnyékukat. Az ország lázban ég, és nem tudjuk, melyik pillanatban vészik el férjeinket, testvérünket, apánkat vagy gyermekünket a családi tűzhely mellett. A háborús készülődésekről szóló híreket mohón olvassa ma mindenki és ezzel szemben eltörpül minden más esemény, ami különben a szenzáció erejével hatna. És mégis van valami, ami, dacára ennek közbeszéd tárgya az egész magyar társadalomban. Egy könyv idéz elő olyan forrongást, amely szinte vetélkedik a háború szenzációjával. Egy könyv, egy valóságos irodalmi kincs, melyhez fogható gyönyörű kiállítású és rendkívül becses, gazdag tartalmú a magyar könyvpiacra még alig jelent meg. Egy könyv, melynek értéke megfizethetetlen, melyet 20 koronáért árulnak a boltosok, de amely ingyen szerezhet magának mindenki. Az „Ország-Világ Almanach“-ja ez a könyv, melyet az „Ország-Világ“ előfizetői ingyen, újévi ajándékkul kapnak, azok is, akik mostantól fogva fizetnek elő erre a lapra, hacsak féltre is 8 koronával. És amióta e páratlanul szép műnek — mint ajándéktárgynak — híre

ment, nem győzi az „Ország-Világ“ az új előfizetők részére való szállítást, úgy hogy a könyvből, mely úgyszólván még meg sem jelent, máris újabb kiadást kellett csinálni, hogy mindenkinek jogos igénye kielégíthető legyen. A magyar irodalom két kiváló jelese: Dr. Váradi Antal és Dr. Falk Zsigmond, az „Ország-Világ“ szerkesztői öregbítették e pompás művel írói babérait, és a „Pesti könyvnyomda r.-t.“ hazánknak e legnagyobb nyomdája tett újabb tanúságot e művel a magyar nyomdaipar hatalmas fellendüléséről. Akik karácsonyi vagy újévi ajándékkul maradó becsü dolgot szánnak valakinek, a legelősebben cselekszenek, ha 8 koronát beküldenek félévi előfizetésül az „Ország-Világ“ kiadóhivatalába (Budapest, V. Holdutca 7. sz.), mert így ingyen jutnak a fentemlített gyönyörű mű birtokába. 3—4.

Angol-kór.

Ama kiváló és koncentrált táplálék, a mely a SCOTT-féle Emulsio-ban foglaltatik, táplálja a csontokat, s azokat keményekké és egyeneseké teszi. E szer hatása alatt a czdntokat körülvevő hus egészséges és szilárd lesz.

Az általános egészség a SCOTT-féle Emulsio

hatása alatt, rohamosan javul és az angolkóros gyermekek époly rózsás és viruló arcszínt kapnak, mint az egészségesek. Az orvosok állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsió

használatát.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

— Az emulsio vásárlásánál —
a SCOTT-féle módszer védjegyét
— a halászt — kérjük figyelembe venni.

Szerkesztői üzenetek.

Mulatni vágyó. Utóbbi levelében, mely telve van egy bús lélek panaszaival, ezt a kérdést is felveti: „Miért nem tudok én is mulatni? Pedig nagyon szeretnék vig lenni! Miért sújt engem annyira a sors, hogy megfoszt az élet egyetlen örömétől: a vigságtól?“ E néhány szóból azt következtethetjük, hogy Ön is át van hatva korunk félreértett jelszavától: »mulatni, mulatni és mindig csak mulatni!«

Manapság mindenki csak azért fárad, csupán azért izzad, hogy aztán verejtékének gyümölcsét elmulathassa, hogy vigadhasson. És miért? Mert abban véli feltalálni a boldogságot, testünk-lelkünk eme kellemes érzetet, mely mindenikünknek életcélja. Pedig a mulatni vágyó rossz helyen keresi azt, mert a vigság még nem jelent valódi boldogságot. A boldogságot örökösnek óhajtjuk s így azt az időhöz kötött mulatozással elérni lehetetlen.

Ön is vigadni szeretne. De ne feledje, hogy a vigság, bár sokszor kellemes, de hamar kifárasztja az embert, különösen a komolyabb kedélyűt, vagy az olyant, akit gyakran ért a sors csapása. Van a jókedvnek egy mérsékeltébb, de állandó foka, mely még a szomorúkodást is felderíti, mely lelkünket-szívünket mintegy pihenteti, s ez: a vidámság.

Vidámság! már e szónak hangja is jótéveleg hat az ember kedélyére. Szinte hallja az ember azt a mérsékelt, kellemes hangot, mely mindenkit felüdit kedves szavaival; szinte maga előtt látja azt a szeliden mosolygó arcot, mely mindenki életörömöt ébreszt. A vidámságról mondta egyik híres gondolkodónk, hogy „nem nyúl durva kézzel szívünk még sajnó sebhelyéhez gerjeszt unalmat vagy békétlenséget a levert kedélyben, nem fárasztja ki a beteg és kimerült szellemet és testet.“ És valóban, megbecsülhetetlen kincs a vidám kedély. Csakis ez képes életpályánk töviseit rózsákkal feleserélni. Ez az a boldogító tulajdonság, mely nélkül valódi boldogságról, megelégedettségről szó sem lehet.

De ne tévessze össze a vidámságot a vigsággal. Nagy különbség van a kettő között. A vidám, bármily csapás is érje őt, a saját kedélyében keresi a vigaszt s meg is találja. A másiknak tárgyra van szüksége, melyen vigságot gyakorolhatja, — s ha ez hiányzik, bizony hamar „megsavanyodik vigságának könnyű bora.“ A vidám ember akkor is vidám tud maradni, ha sötét felhők tornyosulnak boldogságának egére; — míg a vig ilyenkor rögtön elveszti a fejét.

Önmagán is tapasztalhatta már, hogy fáradt kedélye sosem volt fogékony a vigságra, ellenben a szelid vidámság jótéve hatását mindig megérezte. Mikor beteg volt, nem rezzent-e át fájdalmasan minden kacaj elgyengült idegzetén? Vajjon nem jól esett-e akkor a csendes vidámság üde mosolya?

A vidámság állandó tulajdonság, tehát nem múló jókedv. A vigságot ráerőszakolhatja önmagára, de erőltetett vidámság nem létezhetik, mert ennek szívből kell fakadnia. A vidámság az ember kedélyéből sugárzik ki, s mint a tiszta napfény a virágra oly jótéveleg hat lelkületünkre.

Sokszor hallhatta az efféle megjegyzéseket: „Milyen vig leány ez!“ vagy: „Mennyire mulatságos férfi az!“ De vajjon látta-e, mi minden lappang az ilyen vigság mögött? Megfigyelte-e az illetőket saját házi körükben egy vigságban eltöltött nap után? Ha igen, úgy tapasztalhatta, hogy éppen azok, kik a társaságban a legvigabbak, otthonukban rosszkedvűek és mogorvák. Igen jól hasonlította valaki a vigságot az áprilisi időhöz, melyben napfény s vihar, lagy szellő és jégeső váltakozik, még pedig gyors egymásutánban is.

Azért soha se panaszkodjék, hogy nem tud vig lenni. Az ne busítsa, hogy a sors megtagadta lelkétől és szívetől a vigságra szükséges ruganyosságot; Jobb annál a vidámság, mert „boldog az, kit sorsa a vidám kedélyűek körébe vezetett kinek szeme nem találkozik folytonosan mogorva arcokkal, kinek fülét nem sérti minduntalan a zsémbes, elégedetlen és bús hang, vagy

örökös hahota és kedélytelen vigság, mi talán még kellemetlenebb!"

Keresse fel hát a vidám társaságokat. Ne vágyódjék folyton mulatozás — vigadás után, de maradjon inkább csak a vidámságnál, akkor rövid idő múlva tapasztalni fogja, hogy nekünk igazunk van.

Többeknek. Mindazoktól a munkatársainktól, akik beküldött közleményeiket a karácsonyi számnak szánták — elnézést és türelmet kérünk. Annyi érdekes és értékes cikk érkezett, hogy nem 16, de 160 oldalas lapba is elég lenne. Lassan-lassan sorát ejtjük a javának — **Kíváncsi.** Annak oka, hogy az említett cikkekben azonos mondatokat talált, az lehet, hogy mindkét cikkíró a Tulipánszövetség felhívásában közölt adatokat használta fel. A mi cikkünk azonban hivatkozik rá. Különbö is tessék meggyőződve lenni, hogy lapunk közleményeit rendes cikkíróitól, fordítóitól nyeri — és nem az említett könyvnyomatosokból, mivel arra nem is szorul. Híreink is saját tudósításunk — és nem ollózzuk ki azokat más lapokból. Azért frissek is! Kísérje csak tovább is figyelemmel. — **Uj olvasó.** Lapunk legközelebbi nem január elsején, hanem január 3-án fog megjelenni a rendes időben.

A szerkesztésért felelős: **Korcsek Pál.**
Főmunkatárs: **Szabolcs Ferenc.**

Közgazdaság.

Egy őszinte szó.

Közgazdasági életünkben 1908. év nem hozta meg a hozzá fűzött reményeket. Az utóbbi években különösen Felsőmagyarország hozzá szokott ahhoz, hogy jó gabona-termései voltak s az ipari növények is mindenütt jól fizettek. Ez a körülmény, valamint állattenyésztésünk örvendetes fejlődése úgy a minőség mint szám tekintetében, továbbá az egész vonalon elért magas árakkal a gazdaosztályt egy jobb jövővel kecsegtette; s dacára a folyton növekvő közterheknek, a megdrágult munkaviszonyoknak s a kort jellemző nagyobb igényeknek, — telt a gazda erszényéből nemcsak az emelkedő kiadások fedezésére, de hasznos befektetésekre is, aminek viszont a kereskedelem és ipar látta hasznát, mert tudvalevőleg főfogyasztók — az őstermelők.

Az egy-két jobb év nem volt azonban elegendő, hogy a gazdákat régi bajaitól megszabadítsa; bár a földművelésügyi kormány, különösen Darányi üdvös vezetése alatt korszakalkotó létesítésével szintén hozzásegített a helyzet javulásához és jellemzésül csak azt említem, hogy a földvásárlási kedv soha nem volt oly nagy mérvű mint az utóbbi években, ami viszont a földérték emelkedésére szinte egészségtelen hatást gyakorolt egyrészt, másrészt pedig a gazdasági ipari vállalkozás nagyobb lendületet vett habár kereskedelmi viszonyunk rendezése Ausztriával elég válságos volt.

Egyik gyár a másik után létesült, igaz hogy egy része meg nem érdemelt állami szubvencióval, egy része pedig külföldi tőkével és így a nyereség tekintélyes része külföldre vándorol; mégis eltűrhető, mert a gazdaosztálynak könnyebben hozzáfér-

hetővé tették az egyes ipari cikkek beszerzését; de örvendetes azért is, mert hazai viszonyainknak megfelelőbb gyártmányok állíthatók elő itt a szerzett tapasztalatok árán.

Meg is volt elégedve egymással a mezőgazdaság és ipar; mert téves felfogásnak tartom azt, ha a közgazdaság ot és az ipart úgy állítják szembe, mint érdekellenséget; pedig elvitázhatlan, hogy egymást kiegészítő tényező.

Ha a gabonának ára van s tele a gazda bugyellárisa, úgy nem sajnál még fényűzési tárgyakat is venni, telik akkor a szabóra, csizmadiára, selyem viganóra, de eddig nem használt, vagy újabb gazdasági gépek, eszközök beszerzésére is; mert minden jó gazda örömet látja abban, ha portáján ami van, vagy hozzátartozik, külföld a szomszédjánál.

Ha tehát a gazdaosztály mint a melyre a rossz nyelvek azt mondják, hogy „mindig panaszkodik s soha sincs megelégedve“, az utóbbi évek alatt kevésbé nyögött az általános drágaság nyerge alatt, méltán panaszkodhatik s annál keservesebben az ez év eredménye miatt.

És pedig nemcsak a rossz termés, nemcsak azért, mert kevés a takarmánya s állatállományát vagy pézen vett takarmányon kell tartania, vagy olesón elbitangolnia, hanem mert az 1908. évi jövedelemmel nem áll arányban a köz és szociális teher sem. Csak középtermésű évet véve alapul, már gondolkodóvá teszi a számolni tudót, mert az eredmény a föld túlterhelését jelenti. A kisbirtok aránytalan megadóztatása a szellemi munka, vagy a kereskedelem és ipar után jövedelmet élvezővel szemben *régi hiba*, s azért a kormány által tervezett adóreformnak segíteni kell e bajon, s a gazdáknak mindent el kell követniök, hogy méltányos legyen az új adótörvény.

A törvény által megszabott szociális kötelezettségeket a gazdák is szükségesnek tartják, de a teherviselés bár nagy szívesen viselnék, ha ennek megfelelő ellenértéke volna. Ez ellenérték lenne a megfelelő munka azok részéről, kikért a terhet viselik.

Tapasztalt dolog hogy a munka és értéke között nincs meg az arány, s ez nem tulajdonítható másnak, mint a munkásosztálynál lábrakapott *úrhatalomságnak*, amely *egyszersmind az általános drágaság főoka.*

Természetes a munkás, hogy szebb ruhában járasson s több maradjon neki egyéb fényűzési cikkekre és szórakozásra — nagyobb munkabért erőszakol ki, mint a mennyit jó lélekkel megérdemel; akkor ebből kifolyólag, akinek a munkát teljesítette, a produkciót is ennek megfelelő árban kell eladnia, hogy veszteséget ne szenvedjen. Így segít magán az ipar és a kereskedelem.

A gazda terményeinek az árát azonban a börze is befolyásolja és nem kérdi a spekuláció a napszám nagyságát; sem a mézárós nem kérdi, mibe került a híztlás, hanem egyszerűen kartellbe lépnek s a gazda kénytelen termékeit úgy eladni, amint veszik; annyit fizetni a munkáért, amennyit kérnek és ha szüksége van ipari cikkekre, megfizetni kétszeresen a felemelt

munkabért, melyből végre is a munkásnak nem marad semmi, mert a sok *közvetítő* útján drágábban él, mint előbb!

Nem kell tehát csodálkozni a kivándorláson, mert mindenki hirtelen akar meggazdagodni, nem nézve az eszközt, de „könnyen élni“ ez a jelszó!

Természetesen, hogy ily viszonyok között a szép remények nem teljesednek be, sem itt, sem az álmok országában, Amerikában pedig, az elégedetlenek száma szaporodik s ezek veszélyeztetik az egész társadalmat!

Tagadhatatlan, hogy földművelő állam vagyunk és mégis e földbirtokért eddig oly kevés történt s ha a magyar gazda áttekint Németországba, ahol a föld kevés, tehát nem agrikulturnak, de ipari az állam s látja ott, hogy védik a földbirtokot, s milyen védvámokat emeltek a hazai termék oltalmára, akkor tűnik ki leginkább, hogy *a magyar gazda csak mostoha gyermek!*

Az ország gerincét pedig a gazda képezi s ha rosszul áll a szénája — úgy szaporíthatják, dédelgethetik az ipart és a kereskedelmet, *de az nem boldogulhat, mert hiányzik a fogyasztó, mint azt az ipar és kereskedelem fogja tapasztalni az ez évi silány termés miatt!*

Számolni tanuljon meg minden magyar s ne akarjon többnek látszani, mint ami, úgy kevesebbel is boldogabbá lesz és *hogy az legyen minden magyar, adja a magyarok Istene!*

K. F. Á.

Üzleti heti jelentés.

Közlő: **Ilf. Tandlich Ármin.**

Az utóbbi napok a közeledő ünnepek előhangulatának esendjében folytak le. Realis üzletről szó sem lévén, kereslet hiánya folytán általános lanyhaság uralkodott s így az árak is alaposan redukálódtak. Ez különben évenként majdnem állandóan ezen időtájtban ismétlődik, tehát a tendencia illetően alakulása nem volt meglepetésszerű. Ez rendszeresen az év agóniája.

A folyó évben üzleti nap alig lesz s így legközelebbi számunkban beszámolunk a lefolyt üzleti év minden fontosabb mozzanatáról.

(Közgazdasági hírek.)

— **Burgonyaszaporító telepek a Felvidéken.** Az utóbbi években a burgonya, mely a Felvidéken, mint legfontosabb néptáplálék szerepel, annyira degenerálódott, hogy nemcsak az emberek élelmezésére, de az állatok részére is élvezhetetlenné vált. *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter már 1901-ben állami intézkedéseket tett arra, hogy ott, ahol a burgonyabetegség veszélyesebb mérveket öltött, a vetőmagot teljesen kicseréltesse. Az azóta tett intézkedéseknek köszönhető, hogy némely megyében a gazdasági baj enyhült. Az akció során tett tapasztalatokból azonban kitűnt az, hogy az egész Felvidék degenerált burgonyáját kell kicserélni, és evégből az állandó vezetés és felügyelet elkerülhetetlen. A miniszter ez év során vándortanárt nevezett ki, aknek feladata az az egész országban, de főleg a Felvidéken a termelés javítása, burgonyaszaporító telepek létesítése és termelési kísérleteknek szélesebb körben való végzése. A szaktanárnak *Miskolcon* van s ide intézendők a gazdáknak a termelésre vonatkozó óhajai, kérései, melyekre a kirendelt szaktanárnak ingyenesen tartozik válaszolni, valamint a szükséges esetekben a helyszínére is utazni.

HIRDETÉSEK.

64. 1908. eln. szám.

Pályázat.

Besztercebánya szab. kir. városnál megüresedett gazdai állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen nyugdíjkepes állással 1000 korona évi törzsfizetés van egybekötve, mely ötvenként háromszor száz koronával emelkedik. Ezenkívül lakás természetben és 15 ürköbméter kemény dorong tüzfának előállítási áron való igénybevétele.

Akik erre az állásra pályázni óhajtanak, iskolai képzettségüket, korukat, egészségi állapotukat és eddigi alkalmaztatásukat feltüntetve okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket 1908. évi január hó 15-ig nálam nyújtásák be.

Besztercebánya, 1908. évi december hó 17-én.

Csesznák Gyula

1150. 2—3. kir. tanácsos, polgármester.

!! A magyar újságírás szenzációi !!

A NAP

a magyar közönség legkedveltebb lapja.
A 48-as eszmény és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és kéri-
lehetetlen szószólója.

Főszerkesztő: BRAUN SANDOR. Felelős szerkesztő: HACSÁK GÉZA.

Naponként 125.000 példány!

— Egy szám: 2 krajcár. —

A Nap előfizetési ára:

Egész évre 16.— K || Negyedévre 4.— K
Félévre . 8.— K || Egy hónap . 1.40 K

FIDIBUSZ

a legkitünőbb magyar élclap!

Páratlan népszerűség!
Remek szöveg! Pompás képek!
Mesésen olcsó!

— Egy szám: 6 krajcár. —

A Fidibusz előfizetési ára:

Egész évre 6.— k. || Negyedévre 1.50 k.
Félévre . 3.— k. || Egy hónap . 50 k.

Mutatványszámot küld a kiadóhivatal:

Budapest VIII., Röck Szilárd-u. 9.

„KRONOS“

a legujabb és a legjobb

eddig létező

Petroleum-izzófény égő.

Fényereje kb. 80—90 gyertyafény

vagy hatszorta erősebb, mint egy 15^{cm} lámpaé.

Petroleum-fogyasztás a legerősebb

lángnál 1 liter 16 égőóra alatt.

Első és egyedüli petroleum izzófényégő szabályozható

légszítával és elszigetelt kanócégőfelülettel; tehát

nincs szag nincs robbanási veszély
nincs zaj nincs különös szabályozás
nincs korom nincs vörös, hanem fehér fény
nincs sercegés nincs fémáttűzésedés.

Minden petroleummal ég.

Azonnal világosságot ad.

Minden 15^{cm} lámpához illik.

Egyszerűen kezelendő.

Egyedüli elárulás:

KROMPECHER GY.

üveg, porcellán, tükör és lámpa-raktárban

1149. 1—3.

Zólyom.

Rejtvény.

Az egyetlen kétkrajcáros reggeli napilap.

Pénzt és időt megtakarít, mégis mindent megtud a ki járhatja.

Olvasmány, vers, tárcsa, regény bőven van benne.

Legjobb, legolcsóbb, legmegbízhatóbb.

Gazdag a tartalma, jól és érdekesen benne van minden.

Ára negyedévre 4 K. karácsonyi díszkötésű Naptár-Albummal.

Rendeljen mutatványszámot és megkapja a megfajtést —

„A POLGÁR“

politikai napilap kiadóhivatalától Budapest, VI., Eötvös-u. 17. sz.

— (Andrássy-ut sarok). —

AZ „ÜSTÖKÖS“

a legjobb magyar viczlap.

Hetenkint 20 oldal, színes képek.

Minden új előfizető, ki most fizet elő az „Üstökösre“ ha csak 1/4 évig is ingyen kapja a tavalyi 1907. évi teljes bekötött évfolyamot, csak a bekötésért számítunk fel 2 koronát. (Kívánatra megküldjük az 1908. január 1-től megjelent számokat is 3 koronáért.)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

1/4 évre (október—dec.) 3 korona

1/2 évre 6 korona

1 évre 12 korona

Utaltvány cím: Üstökös, Budapest V. Szabadságtér 11.

Még azokat is, akik éveken át más használtak, meghódította a valódi 1118. 1—20.

ERŐ SÓSBORSZESZ,

mert mindazt egyesíti magában, amit egy igazán jó és hatásos háziszertől várni lehet.

Öre az egészségnek, fertőtlenít, erősít és edzi az izmokat, fájdalomcsillapító. Páratlan mint szájviz, haj- és bőrápolószert.

Szükséges minden háztartásban.

Kapható mindenütt 30 fill., 40 fill., 1 és 2 koronás üvegekben.

Postán 10 kis üveget 3 koronáért küld utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után

Kosmos labororium, Győr.

Kapható mindenütt.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a Réthy-féle

Pemetefü Cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-FÉLÉT kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

919. 1 doboz 60 fillér.

Csak Réthy-félét fogadjunk el.

Egy 12—14 éves fiú

tanulóul

felvétetik teljes ellátással

Alpár fényképésznél

Besztercebányán.

Aki hirdetni akar

még pedig sikerrel, az forduljon az „ÁLTALÁNOS TUDÓSÍTÓ” (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, Budapest VII., Erzsébet körút 41., ahol hirdetéseket az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnék. Több mint 200 naptár kizárólagos képviselője, vidéki lapok központi hirdetési osztálya, számos hírlap kizárólagos kezelője. Disztes újságkatalógus, képes naptárjegyzék és minden felvilágosítás a t. c. hirdetőknél díjmentesen.

1101

Házikisasszonynak, házvezetőnőnek

ajánlkozik úrileány, e téren több évi gyakorlata van.

— Cím a kiadóhivatalban. —

POLIVKA JÁNOS

ügynöki irodája
ZÓLYOM, Bethlenutca 200. sz.

Az Alfa Separator r.-t. tejjgazdasági gépgyáranak felső magyarországi vezérképviselője elvállal minden e szakmába vágó gépek, szerszámok és alkatrészek szállítására vonatkozó megbízást.

Szállít:

Tejjgazdasági és tejszövetkezeti berendezéseket, egyes gépeket és alkatrészeket, mezőgazdasági gépeket, szerszámokat és alkatrészeket, gőzgépeket és gőzkazánokat, motorokat, mérlegeket minden nagyságban, varrógépeket és alkatrészeket, (tűket és gépolajat).

Gazdasági kötélárúk, vízhatlan ponyvák, fedéllemezek és kátrány, kútszivattyúk, vízvezelések, csövek és alkatrészek, gummi és kendertömlők.

Szerszámok gépész, lakatos, kovács és más iparosok részére, ruggyanta bélyegzők, acél- és sárgaréz bordák, szövő.

Irodájában elfogad biztosítást, tűz, jég élet, betörés, lopás és baleset ellen.

Használt gépek, szerszámok, vörös-, sárgaréz és fémvétel és eladás

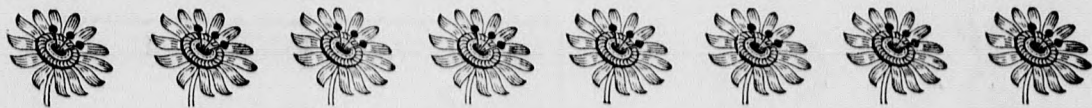
Arjegyzékkel, költségvetéssel, tervrajzzal, szükséges szaktanácsokkal a t. érdeklődőknek díjmentesen állók rendelkezésére.

Hivatkozva sok évi gyakorlatomra, kérem a n. é. közönség bizalmát s támogatását.

Kiváló tisztelettel
POLIVKA JÁNOS

818.

ügynök.

Páratlan és csodás hatása.

Óvakodjunk utánzatoktól.

Hölgyek

részére nélkülözhetetlen!

Legjobb szépítőszert a Földes-féle MARGIT crème

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtkát (Mittesszer) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, udít és fiatalít.

Ára kis tégely 1 korona, nagy 2 korona.

KIVÁLÓ TOILETT-CIKKEK: Margit-hőlgypor (3 színben) 1.20 kor., Margit-szappan 70 fill., Margit-fogpép 1 kor., Margit-arcvíz 1 kor.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerkereskedésben. — Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész ARAD.

980. B. Főraktár Zólyomban: Stech-féle gyógyszerárban.

NESTLÉ

GYERMEKISZTJE
csecsemők lábbadozók
gyomor bajosok részére
A LEGJOBB ALPESI TEJET TARTALMAZZA
Egy doboz ára 1 kor. 80 fill. kapható minden gyógyszerárban
és drogeriában, ugyanott ismertető iratok ingyen.

Eredeti olaj- és vízfestmények.

Tisztelettel értesitem t. vevőimet, hogy folyó hó 15-től üzletemet

eredeti olaj- és vízfestményekkel

bővíttem, célom lévén értéktelen másolatok és nyomatok helyett művészi becsű s nagyon mérsékelt áru eredeti képekhez juttatni a közönséget.

Krompecher György

— Zólyom. Főtér. —

A nagyérdemű közönséghez!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **Zólyomban, Bocskay-utcai saját házamban** már több év óta fennálló üzletemet a modern igényeknek megfelelően jelentősen kibővíttem és azt ezentul

Nemzeti Nagy Áruház

cég alatt fogom vezetni.

Áruházam különlegességei: Legújabb divatos férfi és fiúöltönyök, felöltők és téli kabátok, továbbá férfi, női és gyermek cipők, kalapok, ingek, gallérok, kézelők, keztyűk és nyakkendők. Női felöltők, aljak, blouzok, kötények, fehérneműek. Kézimunkák és hozzávaló himzőselymek és pamutok. Nap- és eső-rnyók. Sárcipők. Norinbergi diszmű- és játékárúk. Gramofonok, beszélőgépek és hanglemezek. Üveg, porcellán és lámpaárúk. Zománcozott badog és vas-edények. Pipere cikkek dus választékban. Szoba villanyesengő és kerékpár alkatrészek kaphatók.

Aruraktáram minden vételkötelezettség nélkül bármikor megtekinthető.

Nagyobbmértvű vásárlásom révén áruimat oly előnyös áron árusíthatom, hogy bármely fővárosi vagy vidéki céggel vagyok versenyképes.

Igyekezni fogok a n. é. közönség eddigi bizalmát a jövőbenis kiérdemelni. S nagybecsű pártfogását kérve vagyok

kitünő tisztelettel

Klein Ármin.

1108. 6-6.

Kérem

igen tisztelt rendelőimet, hogy névjegy és levélpapír megrendeléseiket idejekorán kegyeskedjenek megtenni, nehogy a karácsony s ujév előtti napokban felhalmozódó tömeges megrendelések következtében azok pontos elintézése késedelmet szenvedjen.

NÁDOSY FERENC könyvnyomda
ZÓLYOM.

Kiskőrös és környékén
állandóan bor közvetítés-
sel foglalkozik

HEISLER LIPÓT

borügynök és bizományos
Kiskőrös.
Felvilágosításokkal szívesen
szolgál.

10122.

Egyhóra 240 Kor. Negyedévre 7 Kor. Félévre 14 Kor. Egyóra 28 Kor.

AZ ÚJSÁG

A LEGJOBB NAPILAP

CZIM: AZ ÚJSÁG
BUDAPEST, RÁKÓCZI-ÚT 54.

OH JAJ!

Megfojt ez az atkzott köhögés!

ELJEN!

Egger-mellpasztillai csak hamar meggyógyított!

893. - 1.

Köhögés, rekedtség és elnyákosodás ellen gyors és biztos hatásúak
Egger mellpasztillái
az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.
Doboza 1 és 2 korona.
Próbadoboz 50 fillér.
Fő- és szétküldési raktár:
„NÁDOR” gyógyszerár
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Kapható Zólyomban: Stech Lajos, Besztercebánya: Burda Károly, Flitner Jenő dr. Göllner Béla, Breznóbánya: Duchon Lipót. Zólyombrézó: Fáykiss Nándor gyógytárakban.

LEOPOLD GYULA

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók,
csak elsőrendű minőség.

Kérjen határozottan:
Garvens-szivattyut
Garvens-művek, WIEN XX/2.
Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TYUKSZEMHALÁL

Ára 70 fillér.

A legjobb és legerősebb sósborszesz az

ERŐ SÓSBORSZESZ

Ára 2 K, 1 K és 30 fillér.

Postán szállítja utánvét mellett a **KOSMOS** vegyszert és kozmetikai laboratórium.
GYÖR, BAROSS-UT.

Csemege-konzervek

BARTA-féle erdei gyümölcsbefőttök, iszák, aszörpök, gomba-, hus- és főzelék-konzervek, nemes borovicskák, legkiválóbb minőségben szállít - előkelőbb süsészek

BÉLHURUT

(hasmenés), gyomorgörcs legjobb gyógy-szere a BARTA-féle foketes áfonya-gyógybör, kapható gyógyserozsoknál. 5 üveget 8 k-ért bérmentve szállít. Kiválóbb minőségűvel is a

Felkai Konzervgyár, Barta József
Felka (Szepe megye). - Kérjen árjegyzéket!

VÉRSEGENYSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGESSEG
gyógyítására a leghalásosabb készítmény a **KRIEGER-féle**
TOKAJI CHINA-VASBOR.
Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért.
Kis üveg Ára 8-20 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógytárakban.
Postán küldi: **KOBONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kálvía-ter.

PLATSCHEK VILMOS

államert legolcsóbb, legazollidabb

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruház

Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

RIVOLI

fényképészeti és festészeti műtermében
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 30.
készülnek csak elsőrendű művészies kivitelben fényképnagyítások, aquarell- és olajfestmények. Másolások selegemre, bársongra, fára, életáncsokra stb. Bross, függelék, tő stb., apró üvegfestményekkel. Porcellánba égetett fényképek sírkövekre stb. Miről küldjek ingyen és bérmentve árjegyzéket?

DIGESTOL GYÜCK

Doboza 2 kor.
Postai szállítás díjaz. **„FEHER GALAMB”** gyógyserozsár
BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 93
Kapható minden gyógytárban és éroggeriában.

FICHTENIN

Meglepő haladás!

a legkiválóbb, szabadalmilag védett szer, mely mindentajta férget a lakásban ép úgy, mint mindennemű hernyót, vérszékelyt és egyéb kerti és vateményben kártékony állatokat és azok petéit azonnal megöli.
Legmegbízhatóbb védőszer az anyanyog és darázs ellen.
Használati utasítás szeriat való eljárás mellett biztositjuk a feltétlen eredményt.

Vasérképviselő Magyarországi részlete:
DIAMANT és VADAS
Budapest, VII., Damjanich-c. 36. - Telefon 21-61.

BOGDÁNY

szerencseje paratlan!

Vásároljunk osztály-sorsjegyet csakis

BOGDÁNY S.

osztály-sorsjegyiroda r.-t.-nál
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRÚT 20.

Dr. KOVÁCS

KÉZPASZTÁJA

8 nap alatt készre hozhat.
Tétele K 1-20
Dr. KOVÁCS gyógytára
Budapest, Gyár-útca 17.
„Feltett-tűkék” ingyen.

Ha fáj a feje használjon

azonnal

Beretvás-MIGRAIN-pasztillát,

mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet.
1 doboz 1 kor. 80 fillér. - Minden gyógyserozsárban és drogériában kapható.
Pár-
tar **BERETVÁS TAMÁS** KISPEST, Rákóczi-útca 2.
Ingyen postai szállítva 3 doboz rendelésnél.

DIAMANT és VADAS

Szállodás, Simon Pál
Budapest, VI., Váci-körút 25. sz.
100 azoba 200 K-ért feljebb, kizsoltá-
sai és villanyvilágításai megvétel. Pár-
olcsóna kivétel. Utazom Villamos vasúti
megállóhely az Osztály-sorsjegyiroda-
hátul kelt.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?

Schuller Kaszinó-éttermében

VI., ANDRÁSSY-ÚT 39. sz. 9

Elsőrendű konyha! Naponta zene-estély!

Dr. KOVÁCS J.

homopátiail rendelő-intézet

Idők betegségekben szenvedők számára

Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER

szépségápolási és tisztítószerek
világos és vonzó tartózkodás.
Első és legnagyobb
múltjár ellen. üdül. részle-tér